

System podpory nadání a
inspirativní praxe v práci s
nadanými ve školách!!!

Obsah

Úvod	3
Komplexní pohled na podporu nadaných	4
Legislativní ukotvení	5
Nastavení systému podpory nadání podle klíčových os	6
OSA 1: Prostředí školy	8
OSA 2: Identifikace nadaných žáků a jejich potřeb	9
OSA 3: Kvalita pedagogického sboru	10
OSA 4: Koordinace podpory nadání	10
OSA 5: Péče o nadaného žáka	11
OSA 6: Péče a podpora z hlediska nadaného žáka	12
OSA 7: Spolupráce a mimoškolní aktivity	13
OSA 8: Prostředí tříd a třídních kolektivů	14
Inspirativní příklady ze škol	15
Práce s nadaným žákem v tandemové výuce	15
Motto školy	19
Klub objevitelů	19
Talentované děti čtou	20
Propojování předmětů	20
Cvičná nemocnice Lékařské fakulty	21
Aby nám tu bylo hezky	22
Klub logiky a deskových her, klub vědy (pro 2. – 4. ročník)	23
Klub vědy (pro 5. – 9. ročník)	24
Klub bystrých hlaviček	26
Klima školy	27
Systémový přístup k podpoře nadaných dětí	29
Malometrážní třída jako nástroj pro dobrou diagnostiku a individuální přístup	30
Tvorbou PLPP pro nadané děti se zamýšlíme nad jejich potřebami	31
Podpora nadání musí jít ruku v ruce a dorovnáním handicapů v sociální oblasti	32
Klub PO.TVO.RA	32
Školní e-shop	33
Dělení tříd na menší skupiny	34
Systematický a praktický rozvoj technicky nadaných žáků	35
Tvorba třídních pravidel	35
Podpora hudebního nadání (talentu)	38
Řeč čísel – Integrovaný předmět	39

Kroužek "Trénink myšlení" pro nadané žáky 1. tříd.	40
Podpora nadaných na základní škole Bulharská	43
Závěr.....	45
Na tvorbě materiálu se podíleli	45

Úvod

Co si počít ve škole s nadaným dítětem, nadaným žákem? Na to není jednoduchá odpověď už z toho principu, že existuje mnoho definicí, pohledu a přístupů na to, co je to nadání či talent a kdo je obdařen nadáním či talentem. Mnoho autorů spojuje pojmy „talent“ a „nadání“, mnoho autorů pod nimi vidí rozdílný obsah. Na jednu stranu jsou tu definice, které předpokládají, že nadání je „dar“, něco navíc, co usnadňuje člověku život, na druhou stranu jsou zde komplexní pohledy a z nich vyplývající definice, které uvažují v intencích, že tento dar je vyvážený nějakým handicapem. Zkušenosti říkají, že jednostranné vnímání nadání jako daru je příliš omezující, a tak pojďme se dívat v této příručce na nadané fokusem dvou definic:

„Nadání je nerovnoměrný vývoj, v němž se spojují vyspělé rozumové schopnosti a zvýšená vnímavost, aby společně vytvořily takové vnitřní prožitky a zkušenosti, které jsou kvalitativně odlišné od normy. Nerovnoměrnost se zvyšuje s rostoucí intelektuální kapacitou. Tato jedinečnost nadaných jedinců způsobuje, že jsou mimořádně zranitelní a potřebují pozměněný přístup při výchově i výuce, aby se mohli optimálně vyvíjet.“¹

„Nemůžeme si myslet, že nadání musí dítě obhajovat výkonem, nadaným se dítě narodí a v některých ojedinělých případech (z důvodu psychických potíží, neadekvátní podpory aj.) nechce nebo nedokáže své dovednosti projevit, některé nadané děti, tzv. diskrétní, je mohou z různých blíže neuvedených důvodů dokonce skrývat. Tím ale se nestávají tzv. „nenadanými“. Nadání je do značné míry záležitost genetická. Předpokládá se, že se jedná se o neuroatypii, která se projevuje vnímáním, prožíváním, myšlením, a také reakcemi jinými, než je běžné. Tedy nejsou to jedinci jenom nadprůměrně chytrí, nejde tedy jenom o kvantitativní hledisko, jedná se také o kvalitativní odlišnost, tj. o odlišnost psychických funkcí“, jak uvádí Monika Stehlíková, spolu s definicí:

„Nadané dítě je šikovný a rychlý myslitel schopný řešit komplexní témata. Je autonomní, zvědavé a zaujaté. Je to osoba citlivá a emocionálně bohatá, která prožívá intenzivně. Vyhledává, aby mohla být kreativní.“²

Mnohdy je ovšem překvapivé, že nadané dítě nemusí být hned rozpoznáno – nemusí být právě to dítě, které si ve škole poradí, je úspěšné a paní učitelce dělá jenom radost. Naopak, mohou to být děti, které zpochybňují autoritu učitele, mohou být přehnaně přecitlivělí a přehnaně reagovat, mohou vyrušovat anebo nedávat pozor, mohou mít poruchy učení, mohou mít problém navázat kamarádství... A tak mohou být nadaní jedinci ve škole více či méně *nešťastní, cítit se nerespektovaní, frustrovaní a nepochopení*. Ve škole pak mohou být velmi úspěšní, ale mohou být průměrní anebo i selhávat. Když sledujete jejich další životní cestu, můžete vidět, že i v průběhu dalšího života se jim může dařit a být velmi úspěšnými, anebo velmi neúspěšnými, doslova outsidersy. To vede otevřené pedagogy k uvědomění, že je potřeba vytvořit podmínky, které podporují komplexní rozvoj jedinců, které identifikují jako nadané.

Nadaným se člověk nestává, nadaným se rodí. Již v batolecím věku se může projevit jejich mimořádný zájem o fungování světa, brzo mluví nebo i čtou a počítají, zároveň si už v té době uvědomují svou osamělost a trápí se. Některé nadané děti naopak dlouho nemluví, protože si nejsou jisté, že to dobře zvládnou. Většinou se těší do školy, ale tam mnohdy selhávají. Často se opakují pro něj banální věci, často se vyžaduje učení nazpaměť, často je zbrzdí doslovné chápání řečeného, nebaví je, pokud nevědí, proč se některé téma mají učit. Zažívají vyčlenění z kolektivu, a tak mnozí nadání (odlišnost) skrývají, jiní jsou za třídní šašky. Pokud se snaží přizpůsobit, zažívají frustraci a stres. Mnohdy trpí úzkostmi, existenciálními depresemi a nízkým sebevědomím. Nadání potřebují podnětné a přijímající prostředí, potřebují volnost v rozhodování, potřebují

---

¹ Definici publikoval tým Columbus Group, 1991, citován je v publikaci MARTOCHOVÁ DUDOVÁ, Monika, MARTOCH Michal: Problematika nerovnoměrného vývoje u MND, která je výstupem evropského projektu, jehož webové stránky se již nepodařilo dohledat a je ke stažení na stránce www.zapojmevsechny.cz.

² Definice byla publikována ve Studii Delphi, 2006-7.

rozumět smyslu pravidel, která se po nich vyžadují. Špatně snášejí tlak na výkon, rychlé rozhodování, nátlak a manipulaci. Mají silně vyvinutý smysl pro spravedlnost. Mnohdy nechápou společnost jen proto, že nepřemýšlejí o činnostech ve vlastní prospěch, ale přemýšlejí v širších souvislostech a obecném prospěch pro všechny.

Co mají společné, je vysoká mentální aktivita a výkonnost mozku. Z hlediska neurověd mají velkou schopnost mozkové plasticity, mají více mozkových synapsí, díky čemuž se informace šíří velmi rychle a paralelně do různých oblastí mozku, čímž vzniká pro ně typické divergentní myšlení, schopnost syntézy a nadhledu, přesnější intuice nebo bohatší fantazie. Další, v čem se mozek nadaných liší, je koncentrace zrcadlových neuronů, díky čemuž jsou empatičtí.³

A proto, že v populaci se vyskytuje nezanedbatelné procento takových (myšleno nadaných) jedinců, a zároveň je každý z nich trochu jiný, je potřeba se v tématu neustále vzdělávat, hledat řešení, nástroje, spolupracovat. K tomu nám pomůže si nastavit školní systém podpory nadání.

Komplexní pohled na podporu nadaných

Může se zdát, že prvním krokem k podpoře nadání ve školách je identifikace nadaných žáků a analýza jejich potřeb. Ve skutečnosti je potřeba, stejně jako u dalších dlouhodobých aktivit, plánování a nastavení celkové strategie podpory nadání ve škole. Škola by si měla vyjasnit, jaký přínos v podpoře nadaných žáků očekává a co tím chce dosáhnout.

Na úvod se nabízejí tyto otázky:

- Jak se podpora nadání promítá a snoubí s vizí školy?
- Jaký bude náš jedinečný koncept podpory nadaných žáků; rozhodnout se, kdo jsou pro školu nadaní žáci a budeme se jimi zabývat: jsou to ti, které identifikuje pedagogicko-psychologická poradna jako mimořádně nadané? Nebo všichni, kdo mají otestované IQ vyšší než 120 (130)? Nebo se nám líbí Gardnerova teorie rozmanitých inteligencí⁴ a v souladu s tím budeme hledat žáky, kteří vynikají v některé jím definovaných (až) 10 oblastí? Nebo hledáme nadání jako neurodiverzitu, která se projevuje jako nerovnoměrný vývoj, kdy jedinec v něčem vyniká oproti ostatním, v něčem naopak má deficit? Nebo chceme nalézat a podporovat nadání u každého z žáků?
- Jaký je rozdíl mezi nadáním a nadaným? Jaký je rozdíl mezi nadáním a talentem?
- Pro jakou šíři záběru se rozhodneme – budeme se věnovat individuálně jedincům, nebo budeme vytvářet skupiny, skupinové aktivity, nebo změním koncept celé školy? Pokud ano, který si vybrat?⁵
- Jaké další koncepty a témata zahrneme do nastavení systému podpory a změny myšlení ve škole (např. Škola bez poražených⁶, PBIS⁷...)
- Počítáme s tím, že vznik systému podpory nadání vede hlavně přes přijetí, aktivní zapojení a vzdělávání pedagogů? Máme koordinátora podpory nadání a vyjasněné jeho kompetence?

³ Více v knihách STEHLÍKOVÁ Monika. Nadané dítě: jak mu pomoci ke štěstí a úspěchu. Praha: Grada, 2018. ISBN 9788027105120, nebo STEHLÍKOVÁ, Monika. Život s vysokou inteligencí: průvodce pro nadané dospělé a nadané děti. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-271-0101-6.

⁴ GARDNER, Howard. Dimenze myšlení. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-279-3.

⁵ Inspirace: Modely vyvážené inkluze [online]. [cit. 2024-07-25]. Dostupné z: <https://sites.google.com/view/modely-vyvazene-inkluze/>.

⁶ GORDON, Thomas. Škola bez poražených: praktická příručka efektivní komunikace mezi učitelem a žákem. Přeložil Julie ŽEMLOVÁ. Praha: Malvern, 2015. ISBN 978-80-7530-006-5.

⁷ FELCMANOVÁ, Lenka, Lenka HEČKOVÁ, Lucie MYŠKOVÁ, et al. Přístupy k náročnému chování dětí a žáků ve školách a školských zařízeních a možnosti jeho řešení: metodické doporučení [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2021. ISBN 978-80-88087-56-4. Dostupné z: https://www.csicr.cz/CSICR/media/Elektronicke-publikace/2021/MD_Pristupy_k_narocnemu_chovani_deti_a_zaku/html5/index.html?pn=1.

- Dohodnutou a sdílenou filozofií podpory nadání je nutné postupně naplnit všechny důležité vnitřní dokumenty školy. Kde všude se podpora nadaných promítne?

Také Česká školní inspekce se ve školním roce 2021/2022 věnovala také problematice podpory vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků v základních a středních školách. V rámci tohoto tematického šetření se Česká školní inspekce zaměřovala zejména na to, jak mají školy nastaven systém vyhledávání, identifikace a podpory nadání, jaké metody a formy práce uplatňují při výuce nadaných a mimořádně nadaných žáků nebo na to, zda a do jaké míry školy při vzdělávání těchto žáků spolupracují s relevantními externími subjekty s cílem maximalizovat kvalitu péče o nadané a mimořádně nadané žáky. Součástí tematické zprávy jsou také doporučení pro školy, jejich zřizovatele i Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a také „desatero“ pro podporu nadaných žáků. Koordinátorům podpory nadání doporučujeme seznámit se s Tematickou zprávou ČŠI a jejími závěry⁸.

Legislativní ukotvení

Podpora nadaných a mimořádně nadaných dětí a žáků je ukotvena v legislativě, strategických a koncepčních dokumentech. Dříve, než se začneme podporou nadání zabývat, bychom se měli seznámit s právním rámcem. Zde je výčet zásadních dokumentů s celostátní působností, která se věnuje podpoře nadaných žáků:

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Zákony pro lidi [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>.

- Tento zákon definuje práva a povinnosti škol v oblasti vzdělávání a zahrnuje rovněž problematiku nadaných žáků.
- Podle tohoto zákona má škola povinnost zajistit podmínky pro rozvoj všech dětí, včetně těch nadaných.
- Ustanovuje individuální přístup k žákům a umožňuje zřizování speciálních programů pro nadané.

Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných ve znění účinném od 1. 9. 2021. Zákony pro lidi [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-27>.

- Tato vyhláška konkrétně specifikuje, jakým způsobem by měla škola podporovat nadané žáky.
- Upravuje poskytování podpůrných opatření pro nadané žáky, včetně různých úprav ve vzdělávacím programu.
- Vyhláška stanovuje podmínky pro práci s mimořádně nadanými žáky, včetně možností individuálního vzdělávacího plánu (IVP) nebo účasti v kurzech mimo standardní školní výuku.

Rámcové vzdělávací programy [online]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>.

- RVP poskytují rámce pro vzdělávání a začleňují specifické postupy pro práci s nadanými a mimořádně nadanými žáky.
- Obsahují doporučení, jak rozpoznat nadané žáky a jak jim přizpůsobit učivo.
- V RVP jsou zmíněny možnosti obohacování výuky a zajištění individualizovaného přístupu, poskytování PLPP a IVP.

⁸ Tematická zpráva – Podpora vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků v ZŠ a SŠ. J. Praha: Česká školní inspekce, 2022. ISBN 978-80-88087-98-4. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Tematicka-zprava-%E2%80%93-Podpora-vzdelavani-nadanych-a-m>

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ [online]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>.

- Dlouhodobý strategický dokument, který se mimo jiné zaměřuje na podporu nadaných žáků v rámci inkluzivního vzdělávání.

Koncepce podpory rozvoje nadání a péče o nadané na období 2014-2020 [online]. Dostupné zde: <https://195.113.76.22/vzdelavani/14-informace-ke-vzdelavani-nadanych-zaku>.

- Tento dokument je zásadním strategickým materiálem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) pro podporu nadaných dětí a žáků v ČR.
- Definiuje cíle, priority a konkrétní opatření v oblasti identifikace, rozvoje a podpory nadaných dětí a mládeže.

Také kraje a města vytvářejí koncepční a strategické dokumenty které obsahují podporu nadaných žáků. Každý subjekt přistupuje k této problematice specificky podle svých potřeb a podmínek. V našich podmínkách

Podpoře rozvoje nadání a rozvoje talentů se řadu let věnuje statutární město Ostrava, které tuto oblast zařadilo do Strategie vzdělávání města Ostravy 2030 [online]. Dostupné z: <https://talentova.cz/projekty-mesta/strategie-vzdelavani/>.

Nastavení systému podpory nadání podle klíčových os

Po rozhodnutích – odpovědích na klíčové otázky, můžeme přejít k přemýšlení nad nastavením školního systému podpory nadání s využitím nástroje „8 os“, kde každá je okruhem témat, která souvisí s podporou nadání. Jejich zpracování ukáže komplexní obraz péče o nadané ve škole na dané škole.

Jednotlivé osy se zabývají následujícími tématy:

1. osa: Prostředí školy
2. osa: Identifikace nadaných žáků a jejich potřeb
3. osa: Kvalita pedagogického sboru
4. osa: Koordinace podpory nadání
5. osa: Úroveň péče o nadaného žáka
6. osa: Úroveň péče a podpory z hlediska nadaného žáka
7. osa: Spolupráce a mimoškolní aktivity
8. osa: Prostředí tříd a třídních kolektivů

Na začátku se sejdou klíčoví zástupci školy a nejdříve jednotlivě vyhodnotí, na jaké úrovni se v jednotlivých osách aktuálně nacházejí. Celým procesem je provází mentor nebo kouč, je to externí pracovník, jehož úkolem je poslouchat, klást otázky, otevírat témata, ukazovat na možnosti, pomáhat s interpretací jednotlivých úrovní na každé z os. Ideální je, pokud jde o člověka, který zná problematiku nadání, který zná řadu škol a tímto procesem si už vícekrát prošel, zná příklady dobré praxe, a může školám doporučit další vzdělávání, stáž, anebo setkání k výměně zkušeností.

Svá rozhodnutí každý z účastníků zaznamenává do grafu, který má podobu pavučinky a doplňuje si své komentáře.

V dalším kole mají za úkol účastníci setkání společně diskutovat o tom, jak hodnotili úroveň školy v jednotlivých osách a proč a zároveň dojít ke shodě mezi sebou.

Je zajímavé se při nastavování školního systému podpory nadaných žáků pomocí nástroje „8 os“ na konci kolečka, po vyhodnocení všech osmi os = oblastí, vrátit opět k první ose a doplnit do strategie podpory nadaných žáků to, co vyplynulo z předchozích diskusí, úvah a cílů vztahujících se k ostatním sedmi osám.

Další částí je nastavení cílů a zpracování školní koncepce a plánu podpory nadání. Tento krok probíhá podobně, jako předchozí. Tým pedagogických pracovníků prochází osu po ose a plánuje, kam se chce za další rok posunout, jaké budou cíle pro jednotlivé osy. Jaké budou konkrétní aktivity, kdo bude za ně odpovědný, co k tomu potřebuje.

Po roce se opět všichni sejdou k tomu, aby nastavený plán vyhodnotili: co se povedlo, co se nepovedlo a proč, co je potřeba přehodnotit, co bude v plánu na další rok.

V následujících kapitolách se budeme věnovat jednotlivým oblastem blíže.

OSA 1: Prostředí školy

V této kapitole je cílem si uvědomit, kdo všechno a do jaké hloubky se ve škole zabývá podporou nadaných žáků, zda je tato práce koncepční a do jaké míry je tato koncepce vytvářena a sdílena všemi zainteresovanými – pedagogickými i nepedagogickými pracovníky, žáky, rodiči, spolupracujícími subjekty, zda je pravidelně vyhodnocována a naplňována vize zahrnující podporu nadaných žáků.

Podpora nadaných žáků je výšeč strategie celé školy a není cílem se orientovat jen na některou skupinu žáků, ať nadané, nebo nenadané, ale ve strategii, vizi, hodnotách a pravidlech školy respektovat i specifické potřeby nadaných žáků, jako jsou specifické styly učení (v souvislostech, v logické návaznosti apod.), citlivost na způsob komunikace, potřeba spravedlnosti, orientace na komplexní témata, extrémní emoční reakce, nerovnoměrný vývoj atd.

Je v podstatě nutné, aby vize, hodnoty, strategie a pravidla školy byly explicitně popsány, aby byly neustále na očích, aby byly projednané tak, aby s nimi souzněli všichni, kdo ve škole nebo se školou spolupracují. Jako tip, jak nastavit pravidla ve škole, jak učit žáky pravidlům a jaké efekty to přináší, slouží např. metoda PBIS, která je velmi srozumitelně a názorně popsána v Metodické zprávě ČŠI⁹.

Vize je pozitivní představou o budoucnosti, ideál, ke kterému škola směřuje. Dobrá vize je stručná, jasná a motivující.

Vize má tři funkce (podle Murgatroyd a Morgan, 1993 in Eger, Ludvík)¹⁰:

- Za prvé je inspirací. Každý ve škole by měl být seznámen s vizí a měl by ji umět interpretovat. Vize by se měla stát základem pro povzbuzení, rozvoj, inspiraci, možnost uplatnění učitelů je hybnou silou nejen pro jednotlivce, ale pro celou školu. Musíme zdůraznit, že vize musí zahrnovat žáky. Položme si otázku: je vize sdílena žáky?
- Za druhé je vize základním kamenem pro rozhodování. Každá činnost ve škole by měla být zvažována v souvislosti s vizí. Jak k ní přispívá naše činnost? Je ve shodě? Přibližuje naše činnost vizi realitě?
- Za třetí vize umožňuje všem uvnitř i vně školy najít společné body, které vedou ke zlepšení kvality. Vize je nástrojem pro týmovou práci.

Jasně vyjádřené základní hodnoty školy jsou tím, co lidi ve škole spojuje nebo rozděluje. Pokud sdílejí stejné hodnoty, je to základ pro dobrou spolupráci, pokud mají zásadně odlišné hodnoty, je to rozbuška, která vede ke vzájemnému neporozumění, konfliktům, které nemají pozitivní řešení. O způsobech komunikace, který zahrnuje i komunikaci v případě rozlišných hodnot, lze studovat např. v konceptu T.E.T., česky je to Škola bez poražených¹¹.

Další inspirací je koncept Kvalitní škola České školní inspekce. Kritéria a indikátory lze nastudovat přímo na metodickém portále www.kvalitniskola.cz.

---

⁹ FELCMANOVÁ, Lenka, Lenka HEČKOVÁ, Lucie MYŠKOVÁ, et al. *Přístupy k náročnému chování dětí a žáků ve školách a školských zařízeních a možnosti jeho řešení: metodické doporučení* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2021. ISBN 978-80-88087-56-4. Dostupné z: https://www.csicr.cz/CSICR/media/Elektronicke-publikace/2021/MD_Pristupy_k_narocnemu_chovani_deti_a_zaku/html5/index.html?pn=1.

¹⁰ EGER, Ludvík. Jak by měla vize školy vypadat? Online. *Učitelé listy*. 2009. Dostupné z: <http://www.ucitelske-listy.cz/2009/06/ludvik-eger-jak-by-mela-vize-skoly.html>. [cit. 2024-07-18].

¹¹ GORDON, Thomas. *Škola bez poražených: praktická příručka efektivní komunikace mezi učitelem a žákem*. Přeložil Julie ŽEMLOVÁ. Praha: Malvern, 2015. ISBN 978-80-7530-006-5.

Strategie je způsob, jak vize dosáhnout, cesta, jakou k ní dojít. Zjednodušeně zahrnuje plánování strategických cílů a kroků k jejich naplnění formou akčního plánu. Více můžete nastudovat např. v e-booku Strategie rozvoje školy „stručně a jasně“, o který můžete požádat autora na stránkách www.strategieskoly.cz.

K čemu mohou úvahy vést? Např. k tomu, že si vedení školy uvědomí, že ne všichni pedagogové budou naprosto nadšeni a budou mít naprosto pozitivní vztah k nadaným žákům. V rámci strategie školy může škola plánovat, jak k tomu systematicky, z úrovně školy, přistoupit tak, ať je spokojený žák i pedagog.

Hodnoty jsou pilíře, na kterých vše stojí. V prostředí školy je můžeme rozdělit na hodnoty, kterými se řídí škola jako organizace a hodnoty, které vštěpujeme výchovně vzdělávacím procesem žákům.

OSA 2: Identifikace nadaných žáků a jejich potřeb

V této kapitole se zamýšlíme, kdo jsou pro školu nadaní žáci (který z přístupů a definic odpovídá pohledu, který škola preferuje?), a jak jednotliví pedagogové přistupují k vyhledávání nadaných žáků, nakolik spolupracují mezi sebou a seznamují se a sdílejí zkušenosti a trendy v jiných školách.

Jak bylo řečeno v úvodu, pokud budeme hledat definici nadaného dítěte, žáka, dostáváme se do úzkých, protože existují stovky definic, za nadaného jedince mohou považovat poměrně odlišné skupiny jedinců, a tak nám nezbyvá se v každé jednotlivé škole rozhodnout a zacílit na tu skupinu, která nejvíce odpovídá na vizi a hodnotám školy.

Nadání představuje celý soubor znaků a charakteristických projevů, které se ale nemanifestují všechny a zjevně u každého z nadaných. Nadání může zůstat i skryté. U mnohých dětí se projeví v předškolním věku. Často jsou první projevy spojené s tím, že bývají tyto děti extrémně citlivé na věci, které jiným dětem nevadí. Hlasité zvuky, pachy, ostré světlo. Když se jim nedaří při sebeobsluze nebo ve hře. Mohou nesnášet většinu jídel, oblečení či už samotné oblékání. U jiných dětí se nadání projeví až na základní škole. U některých žáků je spíš zjevný jejich deficit, který může pokrývat parametry některé diagnózy.

Nesmíme tedy zapomínat, že nadání není dar, jak se často ještě myslí, ale je to mince, která má i druhou stranu, a pokud špatně identifikujeme projevy či potíže nadaného, nedáme mu prostor k projevení toho, v čem může excelovat. A tak je potřeba se zaměřit nejen na rozvoj toho, v čem žák vyniká, ale poskytnout mu podporu v tom, kde strádá a nabídnout mu takové metody a přístupy, které mu dovolí uplatit to nejlepší, co v něm je.

Mezi projevy, které lze zaměnit za negativní projev nebo „diagnózu“, zatímco jsou to typické projevy nadaných jedinců, patří např.:

- Vyrušování, dotazování, skákání do řeči, polemizování, hledání „pravdy“ a dodržování pravidel
- Autistické projevy chování
- Nadměrné emoční projevy
- Neposednost, nadměrná aktivita spojená s neukotveností, nesoustředěností

Když už víme, jak definujeme ve škole nadání, pak lze přistoupit k tomu, kdo a jak se podílí na vyhledávání a nominaci nadaných ve škole. Tak jak se může skupina nadaných lišit podle toho, jak škola nadání pro sebe definuje, tak se budou lišit i přístupy jednotlivých škol. Na nejnižším stupni v rozvoji podpory nadaných se nacházejí školy, které se pouze spoléhají na identifikaci prostřednictvím pedagogicko-psychologické poradny. Upřímně, pedagog je v dnešní době ten, kde s dítětem často stráví nejvíce času každého pracovního dne a má odborné vzdělání a má srovnání. Je to tedy nejvíce kompetentní osoba k tomu, aby nadané děti a žáky vyhledával, pro větší jistotu spolupracoval s dalšími kolegy a dalšími odbornými pracovníky školního poradenského pracoviště, jako jsou koordinátor podpory nadání, výchovný poradce, psycholog, speciální pedagog.

Pedagog má k dispozici nástroje – hodnoticí škály, diagnostické nástroje a testy, externí instituce, jako je např. Mensa, která vyhodnotí IQ, které je jedním z ukazatelů nadání. Nejsilnějším nástrojem je pedagogická diagnostika, pozorování, zkušenost. A spolupráce v pedagogickém týmu.

Mezi nejznámější diagnostické nástroje, které může škola používat, patří např. metoda NOMI, IDENA, INVENIO. Každý z nástrojů má své místo v procesu identifikace nadání, žádný ale není naprosto přesný a spolehlivý a bez pozorování pedagoga není úplný.

Ideální je, když se do vyhledávání nadaných dětí a žáků promítne pozorování pedagogů, zaznamenání typických projevů, konzultace s ŠPP, plošný screening nebo testování a stane se školním systémem pro vyhledávání nadaných jedinců a jejich typických projevů, silných i slabých stránek.

OSA 3: Kvalita pedagogického sboru

Jak probíhá vzdělávání pedagogů? Je náhodné, nebo systematické? Sdílejí zkušenosti mezi sebou? Spolupracují? Navštěvují vzájemně své hodiny? Mají začínající učitelé svého mentora? Funguje sdílení materiálů ze školení, hodin nebo projektů?

Toto jsou základní otázky, o které se opíráme při zjišťování kvality pedagogického sboru ve smyslu práce s nadanými. Ne však jediné. Leccos o škole a pedagogickém sboru jako organismu nám napověděly otázky položené v první kapitole. Dá se předpokládat, že škola, která má jasně nastavenou vizi a strategii jejího naplnění, a na práci se podílejí všichni, kdo ve škole a se školou nějak kooperují, bude mít vysokou úroveň kvality pedagogického sboru.

Hlavou pedagogického sboru je někdy ředitel, jinde je to širší vedení školy a rozdílné přístupy se promítají do toho, jaký je pedagogický sbor, zda funguje jako „sehraný orchestr“. Jaká je osobnost ředitele, zda je individualista, nebo týmový hráč, jaké jsou jeho osobní hodnoty, zda je více zaměřený na výkony nebo na vztahy, jaký styl vedení preferuje, nakolik podporuje spolupráci a sdílení atd. Je na vedení školy vytvářet a podporovat přátelské a bezpečné prostředí, které může do jisté míry izolovat pedagogické i nepedagogické pracovníky v od nepohody, frustrace a vyhoření.

Při zjišťování kvality pedagogického sboru primárně směřujeme k podpoře nadaných dětí a žáků. Jde nám o to, aby se pedagogové odborně rozvíjeli a sdíleli zkušenosti, aby ti, kteří mají lepší znalosti a pochopení pro nadané, dokázali pomoci těm, kdo jsou třeba na počátku kariéry, anebo si prostě touto problematikou nejsou jistí. Je vhodné, když plán profesního rozvoje (ať formální nebo neformální) zahrnuje i oblast nadání a to tak, aby se v problematice každý našel podle svých preferencí: někdo může být prací s nadanými nadšený, někdo frustrovaný. Každý pedagog by měl dostat takový prostor, a takové úkoly, na které se cítí. Jsou takoví, kdo budou rádi koordinátory podpory nadání, kdo budou rádi učit vytahované skupiny nadaných žáků, kdo budou rádi mentorem nadaného žáka nebo nového kolegy, ale jsou i takoví, kteří si s nadanými neporozumí, a těm zadáme také přiměřené úkoly – zařazovat do výuky vhodné didaktické metody a způsoby hodnocení je to, co by měli zvládnout všichni bez ohledu na to, zda se věnují přímo nadaným. Projektová výuka, kritické myšlení a formativní hodnocení patří mezi tyto metody a nadaným svědčí.

OSA 4: Koordinace podpory nadání

Máte ve sboru vyčleněného 1–2 koordinátory podpory nadání, kteří se zabývají podporou a vzděláváním pedagogů systematicky? Máte školní koncepci a kdo se na její tvorbě podílí?

Mít ve škole koordinátora podpory nadání není povinné, ale pokud ho škola má, tak má potenciál povýšit spolupráci pedagogického sboru na vyšší úroveň.

Někde to prostě začíná tak, že se najde nadšený pedagog, kterého práce s konkrétním nadaným žákem natolik oslovila, že se sám vzdělává a dělá, co se dá, ve svém předmětu. Časem se stane, že začne být respektován svými kolegy, kteří si k němu chodí pro radu, a tak se z něj stane neformální koordinátor.

Je i řada škol, mateřských, základních či středních, které mají formálně jmenované koordinátory, a ti mají stanovené kompetence, zapojují se do činnosti krajské sítě podpory nadání, kde sdílejí své zkušenosti a vzájemně se obohacují.

Jednou z kompetencí koordinátora podpory nadání je tvorba, naplňování a vyhodnocování školní koncepce podpory nadání. Ideální je, pokud koordinátoři dokážou nadchnout i další kolegy a spolu s nimi vytvářejí školní koncepci, vzájemně se inspirují, diskutují, sdílejí a jsou ochotni sdílet své zkušenosti s jinými školami, např. formou stáží.

Koordinátor může ale nemusí vést volnočasové aktivity pro nadané žáky, ale určitě vyhledává příležitosti pro volnočasové aktivity, vyhledává příležitosti pro další vzdělávání, hledá inspiraci u jiných škol a schází se s dalšími koordinátory. Spolupracuje při vyhledávání nadaných žáků s třídními učiteli a ŠPP, hledá vhodné metody pro vyhledávání a identifikaci. Spolupracuje s PPP. Přináší inspiraci pro práci s nadanými ve škole. Měl by dbát na propojování jednotlivých stupňů vzdělávání, aby nadaným žákům usnadnil přechod z mateřské na základní školu, přechod z prvního na druhý stupeň, přechod na střední školu. Spolupracuje s kariérovým poradcem. Zná nadané (děti) žáky, má jejich evidenci apod.

Pro koordinátory neexistuje jednotná metodika, jednotný obsah, a to umožňuje každé škole stanovit kompetence tak, aby naplňovaly potřeby školy a možnosti koordinátora(ů).

OSA 5: Péče o nadaného žáka

Do jaké míry s nadanými pracujete v rozvoji jejich potenciálu a specifických potřeb? Jak rozvíjíte jejich talenty?

Nadaný žák vykazuje, jak jsme si řekli už v předchozích kapitolách, na jednu stranu potenciál k mimořádnému výkonu, který vychází z intelektové úrovně a specifických zájmů nadaného, na druhé straně handicap vycházející z nadměrné citlivosti a hypervzrušivosti a současně specifického způsobu fungování mozku (jako příklad můžeme uvést např. na jedné straně potřebu řešení komplexních úkolů, na druhé nezájem o rutinní činnosti).

Z toho titulu můžeme identifikovat méně či více vhodné nebo i nevhodné edukační strategie (problémové úlohy, propojení s reálným životem, komplexní úlohy, propojení předmětů vs. dlouhé procvičování, používání naučených algoritmů, srovnávání žáků, učení se nazpaměť, rutinní a stereotypní činnosti). Žádná ze zvolených strategií není jednoznačně dobrá nebo jednoznačně špatná, mluvíme spíš o vhodnější nebo méně vhodné strategii. Je proto tedy důležité si uvědomovat jejich klady a přínosy, ale i zápory nebo rizika.

Např. jedna z jednoduchých strategií, spočívající v zadávání úkolů navíc, má výhodu v okamžitém řešení potřeby žáka zaměstnat, ve snadné přípravě, ale na druhou stranu nemusí fungovat, pokud vychází jen z nižších cílů Bloomovy taxonomie a má charakter opakování, procvičování, rutinní činnosti, které u nadaných žáků nerozvíjejí jejich potřeby, nezaujmou je.

Složitější strategie spočívající v řešení individuálních nebo skupinových projektů předpokládá delší a promyšlenou přípravu. Kvalitně připravený a realizovaný projekt bývá přínosem a zajímavou zkušeností pro všechny žáky. Projekty umožňují rozvíjet tvořivou činnost, posilují kooperaci s ostatními spolužáky, jsou zaměřené na vyšší cíle Bloomovy taxonomie, zapojuje více smyslů, propojuje znalosti více předmětů, rozvíjí u žáků řadu sociálních dovedností, také sebekritičnost i sebedůvěru, dává jim možnost si přicházet na řešení atd.

Projevení kognitivního potenciálu ve smyslu mimořádného výkonu nadaných se neobjede bez rozvoje metakognitivních strategií. Bez toho se nadaným žákům často stává, že znají odpověď, ale nevědí, jak na ni přišli, jaký byl myšlenkový proces, který by se dal zobecnit.

Zvládnout to vše přináší pro pedagoga zátěž v podobě studia, sebevzdělávání, přípravě na vyučování. Proto se v systému podpory nadaných žáků zamýšlíme také nad úrovní vzdělávání pedagogů a sdílení zkušeností z vlastní praxe, informací z dalšího vzdělávání, pracovních materiálů apod.

Vyšší úroveň v péči o nadaného žáka představuje tedy komplexní systém, kdy pedagogové zařazují různé strategie, pečují o rozvoj metakognice a spolupracují. Využívají iniciativu a schopnosti samotných žáků pro vzájemné učení. Celý proces sledují a vyhodnocují, co se osvědčuje, co ne. Zabývají se i podporou pozitivních vlastností nadaného žáka a rozvojem toho, kde spatřují jejich deficit. Tím u žáků podporují nejen jejich znalosti a schopnosti, ale sebevědomí, pocit vlastní hodnoty, schopnost se uplatnit v životě.

Další kapitolou jsou talentovaná žáci. O talentu hovoříme, když se nadání manifestuje v mimořádných výkonech, v různých oborech lidské činnosti. Talentované žáky můžeme nalézt nejen mezi nadanými žáky, ale v celé populaci. Rozvoji talentů se věnují žáci většinou po vyučování, navštěvují sportovní kluby, umělecké školy aj., jsou žáci, kteří projevují mimořádný talent k cizím jazykům apod. Aby se jejich talent rozvíjel, nesmí se ve škole nudit.

OSA 6: Péče a podpora z hlediska nadaného žáka

Pokuste se podívat na stupeň podpory nadaného žáka z pohledu jednotlivých nadaných žáků ve škole. Jak to žáci vnímají? Mají prostor se vyjádřit, vědí, že se mají na koho obrátit, pokud mají specifickou potřebu, anebo se jen potřebují poradit? Probíhá zjišťování názorů nadaných systematicky? Jedná se o bezpečný prostor pro hypersenzitivní osobu? Myslí škola i na to, jak minimalizovat deficity anebo slabé stránky jedince?

Na jednu stranu se můžeme setkat s názorem, že máme všem žákům věnovat stejnou pozornost, nevyzvedávat nějakou skupinu, která by se pak mohla cítit preferovaná vůči ostatním, na druhou stranu lze u nadaných žáků definovat specifické výchovně-vzdělávací potřeby a je potřeba citlivě balancovat mezi extrémy „ke všem žákům přistupujeme stejně a podporujeme je tak ,aby dosahovali standardní úrovně a nevyčnívali“ a na druhé straně „prostředí školy je nastaveno tak, že umožňuje podporu a rozvoj individuálních zájmů každého nadaného žáka“. Zvolená řešení je nutné integrovat do třídních kolektivů tak, aby nedocházelo k nevhodnému nálepkování ale ani k nevhodnému vyzdvihování některé skupiny žáků nad jinou.

Nadaní žáci si velmi dobře rozumí mezi sebou anebo s dospělými. Na druhou stranu mohou být zcela utlumeni (jejich projevy, jejich potřeby – jako by stále hibernovali) v kolektivu, kde se nemají s kým bavit, protože mají zcela odlišné zájmy, zajímají jiná témata k rozhovoru, mají jiný smysl pro humor než většina dětí, a prostě si vzájemně nerozumí. Ocení, když se alespoň na čas mohou setkat a pracovat se sobě podobnými.

Existuje řada modelů a záleží na každé škole, jak si to ve svém systému nastaví a obhájí z hlediska inkluzivního přístupu. Může jít o následující modely péče o nadané žáky, přičemž každý má své výhody a nevýhody:

- výhradně v rámci běžné třídy
- skupina několika nadaných v rámci jedné třídy (nadané děti z jednoho ročníku jsou integrovány v jedné ze tříd)
- speciální učitel, který vede výuku v hodinách pro to vyčleněných a zaměřuje se primárně na výuku nadaných
- tandemový učitel, který vede některé hodiny se skupinou nadaných žáků z jednoho ročníku mimo kmenovou třídu
- speciální třídy pro nadané žáky

- více řešení mohou přinášet alternativní školy, anebo běžné školy s progresivním nebo alternativním přístupem (kdy dochází k propojování žáků mezi ročníky, nebo je nechána volba na samotném žákovi apod.)

Nedílnou součástí rovnovážného přístupu je rovnovážná komunikace. Tím je míněna taková komunikace, kdy se učitel nepovažuje automaticky za autoritu, která může více, než žák (autoritativní přístup), ani nedovolí žákům vše (liberální přístup). Učitel by měl mít navrch ve způsobu komunikace, komunikace bez (s minimem) komunikačních bloků

Tyto přístupy známe např. pod jménem „respektující přístup“ anebo „nenásilná komunikace“. Komplexní systém se jmenuje T.E.T. – Škola bez poražených, a ta se zabývá základními komunikačními dovednostmi a nástroji řešení konfliktů, které potřebují učitelé pro budování dobrých vztahů s žáky. Využívání těchto dovedností a nástrojů vede ke snižování odporu k učení a úbytku množství konfliktů, což má za následek naopak zlepšování vztahů, vzájemného respektu, sebedůvěry apod. Vztah učitele a žáka je chápán jako jeden z nejdůležitějších faktorů pro předávání znalostí a dovedností.¹²

OSA 7: Spolupráce a mimoškolní aktivity

Zajímá nás, co dělají nadaní žáci po škole? Umíme jim nabídnout další aktivity, zaujmout je, přispívat k jejich dalšímu rozvoji? Známe nabídku blízkých institucí? Využíváme kapacitu a aktivitu rodičů? Zapojují se aktivně i žáci? Dokážeme propojit formální vzdělávání s neformálním?

V současné době existuje poměrně pestrá nabídka aktivit pro nadané žáky. Škola se na jedné straně může spoléhat jen na rodiče a to, jaké aktivity rodiče sami dětem nabídnou, na druhé straně může být do různé míry aktivní. Může být aktivní jak na půdě školy (nabídka různých specializovaných kroužků a klubu pro nadané děti nebo žáky, ty mohou spolupracovat se školami vyšších stupňů, s SVČ, knihovnami, muzei).

Mohou do nabídky aktivit pro nadané žáky vtahovat i rodiče, tak aby byli aktivními nositeli nápadů a aktivit, mohou se podílet na financování různých aktivit.

Na jedné straně může být nabídka mimoškolních aktivit nekoordinovaná, na druhou stranu může škola s externími subjekty spolupracovat. Může mít vypracovaný dlouhodobý plán spolupráce podobně, jako se tvoří ve firemním fundraisingu sponzorské smlouvy, které obsahují práva a povinnosti (nabídku a poptávku) obou stran.

Také žáci mohou být aktivními nositeli témat a obsahu mimoškolních aktivit.

---

¹² Více na stránkách skolabezporazenych.cz anebo v knize GORDON Thomas. *Škola bez poražených: praktická příručka efektivní komunikace mezi učitelem a žákem*. Přeložil Julie ŽEMLOVÁ. Praha: Malvern, 2015. ISBN 978-80-7530-006-5.

OSA 8: Prostředí tříd a třídních kolektivů

Nadaný žák se nemusí často cítit ve škole dobře. Je to z mnoha důvodů. Může se nudit, může se cítit nepříjatý kolektivem i pedagogem, může být tak přecitlivělý, že spousta reakcí je na ně příliš a propadá únavě, může mít dokonce blízko k depresím. V každém případě každý z nás potřebuje být přijatý a oceněný. Jak s tím pracujeme?

Mýty o nadaných a jejich uplatňování v heterogenních třídních kolektivech spolu se zjevnými odlišnostmi nadaných žáků ve způsobu fungování, komunikace, nebo i vzhledu, od většiny jsou otevřenou cestou k vyčleňování, v horším případě i šikanování nadaných žáků.

Mezi tyto mýty může patřit přemýšlení o tom, že nadaní dostávají vše zadarmo, měli by se uplatnit sami, bez pomoci pedagoga, měli by mít výborný prospěch, jejich rolí má být pomoc „slabším“ žákům a na druhou stranu, že jsou sociálně nezralí, nepřizpůsobiví či jejich vytažování z třídních kolektivů za účelem pro ně koncipovaných hodin je vychovávání k elitářství, či představa, že k nadání jsou vychováni ambiciózními rodiči.

Důsledkem je nevhodné nálepkování, které může vést k nepřijetí takového žáka třídním kolektivem, v konečném důsledku k sociální izolaci, depresím, v nejhorších případech k šikanování nebo pokusům o sebe ubližování v nejkritičtějších případech i pokusům o sebevraždu.

Třídní klima je možné měřit, je nutné s ním citlivě pracovat a je potřeba pracovat s tím, že je to třídní učitel, kdo má za pozitivní třídní klima odpovědnost.

Inspirativní příklady ze škol

V této části materiálu najdete příklady, které poskytli pedagogové jednotlivé školy, které se jednak zapojily do nastavení systému podpory nadání, mnohé následně zpracovaly školní koncepci podpory nadání i plán činnosti, a to ve spolupráci s oblastní koordinátorkou podpory nadání. Ze společných schůzek vyplynula řada praxí, hodných následování, řada inspirací, a následují ty příklady, o kterých se školy byly ochotné podělit s ostatními. Některé jsou zpracovány podrobně jako konkrétní návody, některé stručně.

Pod názvem každého příkladu je uvedena osa/osy, ke kterým se příklad vztahuje. Řazení příkladů je náhodné.

Práce s nadaným žákem v tandemové výuce

(OSA 5)

Práce s nadaným žákem v ZŠ Zelená

Nadání žáci mají specifické potřeby a schopnosti, které vyžadují diferenciovaný přístup k vzdělávání.

Už od první třídy na základní škole je důležitá jejich identifikace a následné poskytnutí podpory, aby také tyto děti mohly v rámci výuky rozvíjet svůj potenciál.

V rámci efektivity práce je důležitá spolupráce ochotných pedagogů, podpora ze strany vedení školy i materiální zajištění.

Níže uvedené informace vycházejí z našeho přístupu k tandemové výuce.

Identifikace nadaných žáků

- Vycházíme z diagnostických pedagogických testů, pozorování žáka ve výuce, rozhovorů s učiteli v mateřské škole, odkud děti přicházejí, komunikujeme s rodiči.
- Učitelé by měli být schopni rozpoznat různé projevy nadání, jako jsou například rychlé učení, kreativita myšlení, hluboké porozumění a zvědavost. Na počátku práce s nadanými dětmi je důležité proškolení pedagogů. Využíváme kurzy dalšího vzdělávání pedagogů, besedy u kulatého stolu organizované NPI, konference Talentmanagement organizované městem Ostrava.

Individualizace výuky

- Nadání žáci často potřebují rychlejší tempo výuky a náročnější úkoly. Přestože je to pro učitele časově náročnější z hlediska přípravy na výuku, měli by také tito žáci mít možnost pracovat dle svých potřeb a zájmů. Vhodně zařazené diferencované úkoly, otevřené otázky i projekty mohou podpořit dětskou zvědavost, kreativitu, ochotu podílet se na plnění úkolů, které jim dávají smysl.

Zajímavé a inspirativní aktivity

- Mimořádné nadání se často projevuje v oblasti matematiky, vědy, umění, sportu nebo jazyků. Nabízíme žákům aktivity i mimoškolní, které je motivují a rozvíjejí jejich zájmy.

Rozvoj kritického myšlení a problémového řešení

- Vzhledem k tomu, že nadaní žáci mají vlastní postupy a řešení úloh, již na prvním stupni zařazujeme metody kritického myšlení. Uvádíme některé metody, které využíváme: brainstorming, volné psaní, myšlenkové mapy, pětilístek, čtení s předvídáním, I.N.S.E.R.T, Vennův diagram, V-CH-D, celodenní projektové dny, badatelské lekce apod.
- Řešení komplexních úkolů a problémů by mělo být součástí vzdělávání nadaných žáků, a to zejména na druhém stupni základní školy.

Podpora emocionálního rozvoje

- Nadaní žáci mohou mít vysoké očekávání od sebe samých a mohou se cítit izolovaní. Klíčovou se stává podpora sebevědomí a rozvoj sociálních dovedností nejen prostřednictvím zadaných úkolů, ale také prostřednictvím aktivit zaměřených na rozvoj osobnosti i klima třídy.

Spolupráce s rodiči

- Rodiče jsou klíčovými partnery při rozvoji nadaných žáků. Komunikace s nimi je důležitá.
- Proto s nimi konzultujeme specifické potřeby jejich dítěte. Doporučujeme literaturu, možnosti zájmových aktivit. Po dohodě s rodiči posíláme tyto děti do pedagogicko-psychologické poradny. Tam po psychologické a pedagogické diagnostice jsou zákonní zástupci informováni o oblastech nadání dítěte i možnostech dalšího rozvoje. Tyto zprávy jsou přínosné také pro tandemového učitele a další pedagogy, kteří nadaného žáka učí.

Tandemová výuka

Na naší škole je druhým rokem zavedena tandemová výuka na podporu nadaných a bystrých žáků. Začali jsme od prvních tříd. V každé první třídě je tandemová výuka jednou týdně. Skupiny žáků bývají přibližně pětičlenné.

S každým nadcházejícím rokem se tandemová výuka posouvá do vyšších ročníků.

U druhých a vyšších ročníků jsou žáci již zvyklí na způsob výuky, výběr i samostatné plnění úkolů. Proto jsou všechny skupiny z ročníku sloučeny do jedné, s počtem deset až patnáct dětí.

Tímto způsobem je tandemová výuka všech ročníků na prvním stupni pokryta celkem sedmi vyučovacími hodinami týdně.

Tento typ vyučování přináší výhody nejen nadaným žákům. Nominovaní žáci jsou jednu hodinu týdně vzdělávání mimo prostor kmenové třídy. Třídní učitel tak má možnost opětovného vysvětlení učiva, které nadaní žáci bez problémů ovládají.

Způsoby nominace žáků do skupin v prvních třídách:

1. Koordinátoři nadání základní a mateřské školy dlouhodobě spolupracují. Ještě před začátkem školního roku se spolu sejdou a koordinátor z MŠ sdílí, které děti zapsané do první třídy byly již v mateřské škole vytipovány na základě pedagogické diagnostiky do skupiny pro podporu nadání.
2. V září a v říjnu jsou v tandemové výuce v prvních třídách oba učitelé (třídní i tandemový) a v průběhu vyučování probíhá ve třídě pozorování žáků. Pedagogové sledují také oblasti nadání. Oba učitelé své poznatky o žácích po každé hodině sdílejí.

3. Na základě pozorování ve třídách, probíhá v listopadu pedagogická diagnostika nominovaných žáků metodou NOMI. A to pouze u těch žáků, kteří nebyli již dříve v mateřské škole nominováni.

Od prosince začne pro nadané a bystré žáky tandemová výuka mimo prostor třídy. V oblasti logicko-matematických úkolů řeší například sudoku, matematické hádanky, matematické hry, hrají početní bingo s příklady s násobením či počítáním do sta, řeší úlohy z matematického Klokánka. Plní úkoly rozvíjející prostorovou inteligenci – labyrinty, hledají rozdíly, skládají tetris, puzzle, tangramy, skládají prostorové geometrické tvary z jednotlivých dílů, programují bee boty podle předem domluvené trasy.

Žáci, u nichž převládá jazyková inteligence, hrají slabikové domino, ztížené tím, že slabiky jsou bez diakritických znamének, luští křížovky, osmisměrky, plní úkoly na základě přečteného textu.

Z počátku zadává úkoly pedagog, později si žáci z nabídky vybírají sami.

Specifikem tandemové výuky je také to, že žáci bez rozdílu typu nadání si od první třídy sami čtou zadání úkolů. Někdy opakovaně, až přijdou na to, co mají dělat. Učitel jim zadání nečte, ani nevysvětluje.

Vzhledem k tomu, že všechny děti prvních tříd by chtěly jít také na tandemovou výuku, po domluvě s třídním učitelem si tandemový učitel občas vezme jinou skupinu žáků. S nimi plní běžné školní úkoly, které dělá učitel ve třídě. Vzhledem k tomu, že se jedná o malou skupinu dětí, tandemový učitel má tak prostor zaměřit se na důslednější práci se žáky s SPU nebo těch, kteří potřebují více pozornosti učitele. Všechny děti jsou pak spokojené a nevzniká pocit elitářství, nebo frustrace.

Pokračování tandemové výuky ve druhých ročnících

Skupiny, které vznikly v prvním ročníku, jsou sloučeny do jedné skupiny. Všichni vybraní žáci jednou týdně dochází s vyučujícím na tandemovou individualizovanou výuku.

Také druhé ročníky mají jeden den v týdnu v konkrétní hodinu matematiku, nebo český jazyk. Vzhledem k tomu, že ve druhých ročnících je zařazena výuka plavání, musí se s tím počítat už při tvorbě rozvrhu na začátku školního roku.

Do výuky kromě rozvoje výše uvedených aktivit z prvních ročníků se vzrůstající náročností, je zařazena také přírodovědná inteligence formou laboratorních prací (problémové otázky, hledání řešení, objevování souvislostí) se záznamem do laboratorních listů. Možnost studia dětské encyklopedie, encyklopedie vesmíru, hornin a nerostů.

Ani ve druhém ročníku není skupina neměnná. Bývá doplňována o žáky z dalších učitelských nominací. Občas i v tomto ročníku tandemový učitel vezme s sebou žáka, který o to stojí. Už ale nepřipravuje úkoly se sníženými nároky, a tak se časem skupina ustálí, protože ostatní o tuto výuku ztratí zájem.

S každým dalším ročníkem přibírá tandemový učitel další oblasti výuky směřující ke komplexním řešením úkolů na druhém stupni.

Příprava na tandemovou výuku

Tandemový učitel se připravuje na každou hodinu se zaměřením na jednotlivé žáky. Aby měl přehled o postupu a rozvoji každého dítěte, vede pracovní portfolia žáků jednotlivých ročníků.

Kromě toho oba učitelé úzce spolupracují, hovoří o projevech a výuce nadaných a bystrých žáků, což je časově náročnější.

Pedagog tandemové výuky je v naší škole současně koordinátor nadání. Komunikuje o nadaných žácích, stylech učení a rozšiřujícího učiva se všemi pedagogy prvního stupně, aby posun tandemové výuky nenarazil na nepřipravené a nevědoucí učitele.

Pomáhá učitelům připravit materiály do výuky formou nákupu pomůcek i sdílených materiálů na Google disku.

Zásadní pro atmosféru ve třídách i přístupu rodičů ve třídě je také to, že tandemový učitel, ani třídní učitel nikdy nehovoří před dětmi o skupině nadaných a bystrých žáků. Když přijde pedagog pro skupinu, hovoří o „svých žácích, kteří se s ním dnes půjdou učit.“

Na základě zkušeností jsme zjistili, že tandemová výuka je přínosem v rámci:

- Individualizace výuky, přizpůsobení potřebám nadaných žáků. Učitel může zaměřit pozornost na určité aspekty učiva a poskytnout individuální podporu. Ve výuce nadaných žáků často roli mentora vymění za roli kouče.
- Rozmanitosti metod a přístupů, které přináší do výuky tandemový učitel. To může obohatit učební proces a motivovat žáky.
- Větší pozornosti zaměřené na pokrok žáků. Tandemová výuka může poskytnout nadaným žákům další výzvy.
- Podpory komunikace mezi učiteli. Tandemový učitel a třídní učitel hovoří o aktivitách, které proběhly i zapojení dětí. Žáci jsou svědky komunikace mezi dvěma rovnocennými partnery.

Předpoklady, rizika a nevýhody, na které jsme narazili, shrneme do několika bodů:

- Aktivní přístup zúčastněných pedagogů
- Potřeba vzdělání v oblasti práce s nadanými žáky (vcítit se není možné – tyto děti uvažují mnohdy jinak než učitelé)
- Časová náročnost spolupráce pedagogů
- Časová náročnost na přípravu pro tandemového učitele vzhledem k různým ročníkům, typům nadání a silným individualitám
- Potřeba materiálního zázemí
- Pokud je tandemová výuka mimo třídu, je potřeba mít volnou třídu, nebo třídu školní družiny
- Vytvoření rozvrhu již na začátku školního roku tak, aby nedocházelo ke kolizi předmětů

Na závěr uvádím perličku, která je pro tandemového učitele ukázkou toho, že tato práce má smysl:

Na tandemovou výuku druhých ročníků učitelka naplánovala rozvoj prostorové inteligence a připravila koupené hlavolamy. Žáci byli upozorněni, že to dnes bude opravdu hodně náročné.

Po tandemové výuce při odchodu do kmenových tříd si dva žáci povídali: „Mě to tady hrozně moc baví. V matematice jenom píšu výsledky. Ale tady můžu přemýšlet a bádát. To je moc fajn.“ A když se s tandemovým učitelem loučili, řekl další žák: „Dnes to bylo dobré. Lámali jsme si hlavy, až se nám z nich kouřilo.“ ☺

Více o práci ZŠ Zelená: <https://www.zszelena42.cz/index.php/skola/prace-s-nadanymi-zaky>

Motto školy

(OSA 4, 6)

Naším mottem je, že rozvíjíme potenciál každého dítěte. Snažíme se nabízet žákům co nejvíce aktivit pro rozvoj talentu napříč předměty, o přestávkách, ale také formou kroužků a klubů.

O přestávkách si děti mohou půjčovat knihy a encyklopedie ve školní knihovně, v koutku pro čtení a v třídních knihovničkách. K půjčení je také mnoho deskových her a hlavolamů.

Snažíme se u učitelů rozvíjet spolupráci. Každým rokem organizujeme vzájemné hospitace, které slouží k předávání si dobré praxe a inspirace.

Pozitiva nastavení rozvoje talentu: talentovaným dětem se u nás daří výborně, protože zažívají úspěch a radost z objevování nových aktivit a příležitostí pro rozvoj jejich jedinečného talentu.

Negativa: příprava lekcí a aktivit pro rozvoj talentu je poměrně náročná a je důležité, aby je vymýšleli talentovaní a kreativní lidé.

--

Mgr. Věra Rymiecová

Základní škola a mateřská škola Ostrava-Hrabůvka, Krestova 36A, příspěvková organizace

Klub objevitelů

(OSA 5, 7)

O sobotách vedeme v rámci projektu Talentmanagement Klub objevitelů. Zajišťujeme náplně lekcí, přípravu výukových materiálů pro talentované děti v oblasti pěstování kaktusů, květin, přesazování květin, jejich množení a ochrany proti škůdcům, vytváření online Bulletinů; v tomto pololetí o sledování Vesmíru a sledování Slunce a jeho protuberancí.

Organizujeme také botanické a paleontologické výpravy na zkameněliny.

V tomto roce jsme organizovali např. tyto lekce: Slunce naše hvězda, Hledáme orchideje České republiky, Botanicko-ornitologická výprava z Polanky do Jistebníku s pozorováním ptáků, Po stopách dobyvatelů černého uhlí apod.

Bulletin zveřejňujeme i online <https://zskrestova.cz/aktivity/klub-objevitelu/>

Vedeme také Multimediální klub, kdy se žáci učí natáčet videa, reklamy, přidávat zvuky, světelné efekty, fotit, upravovat fotografie, tvořit plakáty apod.

--

Mgr. Věra Rymiecová

Talentované děti čtou

(OSA 5, 6, 7)

Každoročně realizujeme aktivitu projektu Malí a velcí kamarádi, kdy talentovaní deváťáci čtou vlastnoručně vytvořené knihy našim prvňáčkům, které dostávají zároveň jako památečný dárek na celoroční spolupráci. Talentovaní žáci se podílí na výrobě obřích knih po celý rok. Píší pohádku pro nejmenší, sami ji také ilustrují a tisknou.

--

Mgr. Věra Rymiecová

Základní škola a mateřská škola Ostrava-Hrabůvka, Krestova 36A, příspěvková organizace

Propojování předmětů

(OSA 5)

Inspirativní příklady

V naší škole propojujeme ve výuce předměty anglický jazyk, hudební výchova, dramatická výchova, svět práce a výtvarná výchova. Tyto předměty jsou vyučovány v anglickém jazyce. Základní škola Krestova je školou s rozšířenou výukou anglického jazyka.

S dětmi z 1. stupně s rozšířenou výukou anglického jazyka nacvičujeme části muzikálů v anglickém jazyce. Nacvičili jsme muzikály o Sněhurce „The Snow white“, o včelách „The Bee“, kde se žáci naučili mnoho o nového včelách (O jejich píli se můžete přesvědčit na našem školním [YouTube kanálu, https://www.youtube.com/@zsamsostrava-hrabuvkakrest3731](https://www.youtube.com/@zsamsostrava-hrabuvkakrest3731)), nacvičili jsme také ekologický muzikál „Eddie The Penguin Saves the World“, kdy tučňák Eddie zachraňoval svět před následky globálního oteplování. Muzikál pomáhal chytrým způsobem dětem pochopit, jak šetřit přírodní zdroje a energii. Během nácviku jsme s dětmi hovořili o tom, jak dávat pozor na plýtvání energiemi a že i oni svým chováním mohou přispět k zachování udržitelnější planety. Zamýšleli jsme se nad tím, jak globální oteplování ovlivňuje naše životy a život zvířat, v muzikálu konkrétně život tučňáků. Ve výtvarné výchově a v anglickém jazyce jsme se pokusili muzikál ztvárnit pomocí několika uměleckých děl nejenom výtvarných, ale také hudebních, kdy děti samy dotvářely pohybovou choreografií písní. Žáci se pomocí těchto písní naučili slovní zásobu a spojení týkající se tání ledovců, kácení deštných pralesů a dalších užitečných vět, které dnes denně slyší ve spojení s úsporou energetických zdrojů: „When you leave the room, don't forget, turn out the lights“ „If you want to keep all the heat then shut that door“ „If you're feeling cool today, dress hot.“

Přínosy, výhody a pozitivní dopady:

1. Pravidelné zpívání pomáhá osvojit si novou slovní zásobu v anglickém jazyce, díky pohybovým aktivitám jim utkví v paměti mnohem lépe.
2. Prostřednictvím hry se žáci naučí mnohé o tématech, které souvisejí.
3. Motivací pro žáky je také to, že naši produkci předvádíme na jarních a vánočních koncertech pro širokou veřejnost.

--

Mgr. Věra Rymiecová,

Základní škola a mateřská škola Ostrava-Hrabůvka, Krestova 36A, příspěvková organizace

Cvičná nemocnice Lékařské fakulty

(OSA 5)

Podařilo se nám navázat spolupráci s Lékařskou fakultou Ostravské univerzity. Navštívili jsme [Simulační centrum Lékařské fakulty Ostravské univerzity \(https://simlek.osu.cz/\)](https://simlek.osu.cz/). V prvním patře této nové cvičné nemocnice lékařské fakulty se objevitelé mohli seznámit s vybavením vozu záchranné služby, vyzkoušeli si ultrazvukový simulátor a prošli pokojem intenzivní péče, kde si poslechli tlukot srdce stetoskopem.

V laparoskopické učebně manipulovali s cvičnými laparoskopy a uvědomili si, jak je důležitá jemná motorika pro reálná laparoskopická ošetření. V druhém patře navštívili objevitelé porodnicko-gynekologické, oční a fyzioterapeutické oddělení.

V závěru lekce nacvičovali záchranu života: důležitá telefonní čísla, základní poskytnutí údajů záchranným složkám během volání o pomoc, obnovu dýchání a zástavu krvácení. Na lekci se dozvěděli mnoho o naší lékařské péči a upevnili si znalosti pro situace, které mohou v životě nastat a při kterých mohou být prospěšní v tom nejdůležitějším – v záchraně lidského života.

--

Mgr. Věra Rymiecová

Základní škola a mateřská škola Ostrava-Hrabůvka, Krestova 36A, příspěvková organizace

Aby nám tu bylo hezky

(OSA 1, 8)

Mottem naší školy je „Bezpečná školka“.

V naší mateřské škole zapojujeme do tvorby pravidel fungování školy a fungování třídních kolektivů děti.

Učíme tak děti odpovědnosti, vytváření přátelských vztahů, vyjadřování vlastních názorů a potřeb, kritickému myšlení.

Inspirací je pro nás kniha Evy Svobodové „Aby nám tu bylo hezky – tvoříme pravidla v MŠ“. Je to výborná kniha, která nám pomáhá nastavit pravidla ve třídě, řešení vztahů mezi dětmi, činnosti při řešení různých problémů.

Škola může knihu využít jako praktického průvodce při nastavování pravidel a budování respektujícího prostředí. Několik konkrétních způsobů využití:

1. Tvorba pravidel ve třídách: Učitelé mohou s dětmi společně navrhnout pravidla podle principů z knihy. Díky metodám, jako je brainstorming nebo diskuze v kruhu, děti diskutují své nápady a lépe chápou smysl pravidel.

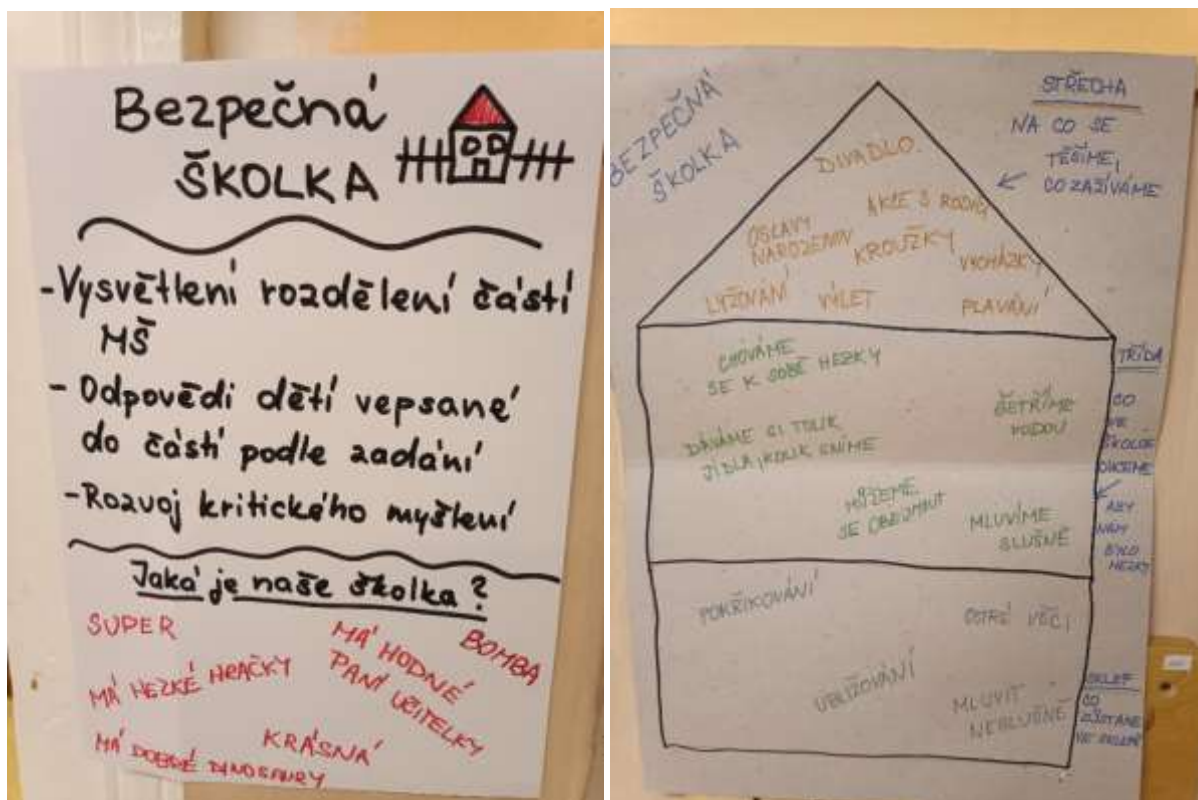
2. Podpora učitelů:

Učitelé hrají klíčovou roli v tom, jak pravidla ve škole fungují, a kniha jim nabízí funkční postupy pro:

- Jasnou a laskavou komunikací
- Nastavení důsledků místo trestů
- Budování pozitivních vztahů
- Práce s emocemi

Tímto přístupem se učitelé nejen stávají efektivnějšími při práci s dětmi, ale také jsou lepší pracovní podmínky díky přívětivější atmosféře ve třídě.

Klub nadaných dětí na MŠ Dvořákova: <https://dvorakovams.cz/klub-nadanych-deti/>.

Bc. Andrea Calábková

Mateřská škola Ostrava, Dvořákova 4, příspěvková organizace

Klub logiky a deskových her, klub vědy (pro 2. – 4. ročník)

(OSA 5)

Klub logiky a deskových her na naší škole je zaměřen na rozvoj potenciálu nadaných dětí a žáků s mimořádným zájmem o matematiku v 2. ročníku. V klubu logiky a deskových her očekáváme, že naše aktivity přispějí k rozvoji logického myšlení dětí, k rozvoji schopnosti řešení problémů, komunikace a spolupráce a podpoří schopnost žáků přemýšlet kriticky a strategicky. Zaměřujeme se na práci nad rámec výstupů RVP, což umožňuje žákům prohloubit své dovednosti a zlepšit způsob, jakým přemýšlejí.

Děti jsou vybírány do klubu na základě pedagogické diagnostiky třídních učitelů a výsledků testování společností Mensa ČR, které probíhá na konci 1. třídy. Žáci si osvojí nejen pravidla různých matematicko-logických her, ale také způsob řešení různých rébusů, šifer, hádanek a logických úloh.

Klub navštěvuje maximálně 10 žáků, aby byl zajištěn individuální přístup. Činnosti se pravidelně opakují, jeden týden jsou děti připraveny řešit logické úkoly, druhý týden si osvojují pravidla nové deskové hry a hrají již známé hry. Pravidelnost se velmi osvědčila, děti vědí, čím se budou zabývat a odpadá možné zklamání. Pedagog začleňuje také tzv. hodinu na přání, kdy si děti mohou zvolit aktivitu dle svého zájmu a přání.

Inspirativní příklady

Na počátku činnosti tohoto klubu jsme začínali jednoduchými aktivitami – řešení rébusů, šifer, hádanek, učili žáky hrát jednoduché deskové a karetní hry zaměřené na rozvoj matematicko-logického myšlení. Postupně jsme nabídku aktivit obohacovali. Začali jsme používat i tablety, kde žákům vybíráme hry na rozvoj matematických dovedností a logiky. Věnujeme se v posledních letech ve velké míře i Abaku matematice, která posouvá žáky velkými kroky v oblasti aritmetiky. Pro rozvoj digitálních kompetencí žáků v Klubu pracujeme s robotickými hračkami Beebot, Vex a Intelino Train, kde si žáci v rámci hry osvojí principy krokování a kódování.

Na některé schůzky chodí i tzv. dětské asistenti z řad žáků 2. stupně, kteří pracují spolu s druháky, popřípadě pomáhají pedagogovi s realizací složitější aktivity – např. provázejí cestou únikové hry, čtou instrukce matematických příběhů, asistují u praktických aktivit (konstrukce objektů, práce se stavebnicí). Dětské asistenti jsou ale pouze průvodci, úlohy za své mladší spolužáky neřeší.

Cílovou skupinu klubu se osvědčilo vybírat pouze z jednoho ročníku, žáci jsou na podobné úrovni.

V dalších ročnících mohou pokračovat v Klubu vědy, kde rozvíjíme žáky také v oblasti experimentování v přírodních vědách.

Výhody a nevýhody

Na počátku naší péče o nadané žáky jsme organizovali aktivity ve dvou Klubech vědy, a to na 1. stupni a na 2. stupni. V Klubu vědy na 1. stupni jsme však narazili na velký problém – nerovnoměrný vývoj dětí. Spojit žáky druhého ročníku se staršími žáky nebylo dobré řešení. Někteří druháci nebyli pro práci s žáky 5. ročníků ještě vyztříbí a docházelo k blokování práce starších, ztráťe motivace pracovat jak mladších, tak starších žáků.

Proto jsme se rozhodli žákům 2. ročníku nabídnout Klub logiky a deskových her. Od třetího ročníku mohou nadaní žáci přejít do Klubu vědy (3.-4. ročník), kde se pedagogové zaměřují na rozvoj matematických a logických dovedností obohacené občasným experimentováním v oblasti chemie, biologie a fyziky. Od 5. ročníku mohou navštěvovat už Klub vědy na 2. stupni, kde naprosto převládá experimentování, bádání, práce a setkání s odborníky v externích subjektech zabývající se různými obory přírodních věd. Po této změně vše funguje bezvadně.

Velké plus je také to, že ve všech klubech je maximální počet do deseti členů, což zajišťuje individuální přístup k těmto žákům.

--

Mgr. Marta Teichmannová

Základní škola Ostrava-Poruba, I. Sekaniny 1804

Klub vědy (pro 5. – 9. ročník)

(OSA 5)

Nadaní žáci přicházejí na druhý stupeň z Klubu vědy na 1. stupni, do kterého byli vytipováni na základě pedagogické diagnostiky a rovněž na základě výsledků testování společností Mensa ČR. Přibíráme i děti, které samy projeví zájem o zapojení do činností v Klubu vědy. Praxe ukázala, že některé z nich objeví svůj skrytý talent pro přírodní vědy, práce je baví a chtějí se dovědět více. A někteří žáci po

Inspirativní příklady

zjištění, že Klub vědy není jen o hraní, ale i o učení, pochopení a komunikaci, klub opouštějí. Na každé schůzce je maximálně 10 dětí, což nám umožňuje poskytovat individuální přístup.

Klub vědy na 2. stupni je určen pro žáky 5. – 9. ročníku. Žáci se s pedagogy scházejí pravidelně jednou za 14 dní na 2 hodiny. V začátcích činnosti klubu se žáci scházeli každý týden na jednu hodinu, ale často docházelo k tomu, že se experimenty nedařilo včas dokončit. Činnost klubu je organizována v několika rovinách.

Nejpodstatnější část spočívá v praktických činnostech zaměřených na přírodní vědy – chemii, biologii, ekologii a fyziku. Nejde jen o pozorování, měření a efektní pokusy, ale také o pochopení podstaty experimentů a objevení mezioborových souvislostí.

Praktikujeme principy badatelské výuky, ve které si žáci mohou své hypotézy sami ověřit či vyvrátit. Pracujeme s obvyklými chemikáliemi, často s látkami běžně dostupnými v domácnosti, a s potravinami. Kromě vlastního bádání umožňujeme žákům využívat různé měřicí systémy. Naměřené hodnoty poté žáci analyzují a vyhodnocují. Při práci s měřicími systémy a tablety dochází k rozvoji jejich digitálních kompetencí. Dalším námětem schůzek je práce se stavebnicemi a vzdělávacími fyzikálními soupravami.

Pro žáky je také atraktivní objevování mikrosvěta s kvalitními mikroskopy a práce s 3D brýlemi, díky kterým mohou zamířit do světa virtuální reality.

V tomto roce plánujeme práci s robotickými stavebnicemi a s 3D tiskem. Rozvine se tak spolupráce s pedagogy, kteří vedou Klub robotiky. Při experimentování se osvědčil dostatek pomůcek a materiálu pro každého člena. Žáky více baví samostatně experimentovat a pak svá zjištění s ostatními srovnávat. Pozorování a výsledky mohou žáci v roli dětských asistentů představit svým spolužákům v běžné výuce. Asistenti také pomáhají pedagogům s experimenty ve svých kmenových třídách, pomáhají v Klubu vědy na 1. stupni. Role dětského asistenta je zcela dobrovolná, ne všichni nadaní žáci jsou schopni a ochotni tuto úlohu přijmout.

Žáci Klubu vědy organizují školní akce přírodovědného charakteru (Jarmark vědy, Dny otevřených dveří, Den Země atd.), které jsou organizovány pro všechny žáky školy, rodiče, veřejnost i partnerskou mateřskou školu. U těchto aktivit navíc rozvíjíme pracovní, organizační a komunikační kompetence. Praktickou činnost také obohacujeme i lekcemi na rozvoj logického myšlení. Řešíme šifry, rébusy, logické úkoly, únikové hry, hrajeme vzdělávací matematické hry. Škola disponuje velkou sbírkou deskových a karetních her rozvíjející matematicko-logickou gramotnost.

Členové klubu mají vytvořen tým na platformě Microsoft Teams, kde sledují náměty budoucích schůzek a mohou se sami rozhodnout, zda je jim avizované téma blízké a zda se tedy daného setkání zúčastní. Vyšli jsme tak vstříc těm žákům, které zajímá pouze určitý obor či téma. Tento přístup se nám velmi osvědčil.

Členové Klubu vědy pravidelně navštěvují externí subjekty zabývající se popularizací vědy a vzděláváním talentovaných žáků v Ostravě i v dalších městech. Vyjíždíme i na Víkendy s vědou, v rámci kterých navštěvujeme místní muzea, laboratoře, účastníme se různých přednášek, výstav a workshopů. Na Víkendech s vědou rovněž probíhá výuka a aktivity v přírodě. Sami pedagogové připraví odpolední a večerní program v podobě naučných her a bádání v přírodě. Na venkovní aktivity v rámci Víkendů s vědou jsme si zakoupili praktické cestovní eko kufříky se základním vybavením pro experimentování v přírodě. Oblíbená jsou také setkání s odborníky z praxe, kteří přijedou za námi do školy, nebo odborné pracoviště přímo navštívíme.

Často žáci přicházejí s vlastními náměty práce. Mohou se s pedagogem domluvit na individuální konzultaci a debatovat či experimentovat mimo dobu konání Klubu. Individuální konzultace jsou také využívány pro přípravu žáků na oborové soutěže a olympiády.

Aktivity s nadanými žáky a žáky s mimořádným zájmem o obor jsou již několik let finančně podpořeny příspěvkem z Programu na podporu vzdělávání a Talentmanagementu v oblasti technických a přírodních věd na území statutárního města Ostravy,

--

Mgr. Marta Teichmannová

Základní škola Ostrava-Poruba, I. Sekaniny 1804

Klub bystrých hlaviček

(OSA 5)

V naší mateřské škole se snažíme rozvíjet individualizaci jako klíč k rozvoji vzdělávání mimořádně nadaných dětí, pro které chceme vytvořit podnětné prostředí.

Za tímto účelem vedeme „Klub bystrých hlaviček“, kde se každých čtrnáct dní setkáváme, abychom společně objevovali a zkoumali svět kolem nás, rozvíjeli logické myšlení a realizovali exkurze či výlety s edukačními programy.

Děti do klubu nominují učitelky ve třídách, právě i proto projdou školením, aby dokázaly identifikovat nadané dítě a dále s ním vhodně pracovat.

Výhody a nevýhody

Výhody podnětného prostředí, jako princip práce s nadanými dětmi, uspokojují zvědavost těchto dětí, podporují jejich přirozený rozvoj učení, schopností a dovedností. Záleží nám na tom, aby se tomto prostředí děti cítily důvěrně a v bezpečí, nebáli se klást otázky a mohly být samy sebou. Pokládáme to za jeden z předpokladů úspěšné integrace nadaných dětí do kolektivu. Další výhodou práce s nadanými dětmi je rozšiřování a prohlubování vědomostí a poznatků, jak pro děti, tak pro učitele, vytváření a následně podílení se na nevěšedních aktivitách, prohloubení sociální interakce mezi nadanými a ostatními dětmi.

Nevýhodou naší práce s nadanými dětmi v Klubu bystrých hlaviček je malá četnost setkávání, děti potřebují péči častěji. Klub bystrých hlaviček probíhá jednou za čtrnáct dní.

Řešením je věnovat se nadaným dětem přímo v kmenových třídách. Z toho důvodu paní učitelky věnují čas vzdělávání v oblasti nadání, a to jak v oblasti identifikace nadaných dětí, tak především práce s nimi. Také zjišťujeme a postupně vybavujeme třídy speciálními výukovými materiály tak, aby se děti mohly přirozeně každý den v řízených i spontánních činnostech rozvíjet.

V neposlední řadě jsou děti docházející do klubu Bystrých hlaviček vnímány rodiči jako privilegované. Tento „problém“ se snažíme řešit tím, že do klubíku mohou kdykoliv po domluvě docházet i další učitelky s dětmi a o netradiční činnosti, či vzdělávání se vedoucí učitelka tohoto klubu dělí s kolegyněmi.

Julie Szalayová,

Mateřská škola, Ostrava-Poruba, V. Makovského 4429, příspěvková organizace

Klima školy

(OSA 1)

Uvědomujeme si, že pro podporu a rozvoj nadání a vloh dětí je důležité pozitivní klima školy. To je u nás založeno na partnerské komunikaci a spolupráci zaměstnanců školy, ale také rodičů, dětí a obyvatel z blízkého okolí obou našich mateřských škol.

Klíčovou osobností v této oblasti je paní ředitelka, která vytváří pravidla a podmínky pro pozitivní klima v obou mateřských školách.

Učitelky charakterizuje zaujetí pro práci, motivovanost, ochota pracovat na profesním rozvoji a spolupráce s kolegy. V tomto všem jsou paní ředitelkou podporovány.

Zřídili jsme sdružení rodičů, učitelů a přátel školy, díky kterému se rodiče pravidelně setkávají a mohou zde sdílet své názory, nápady a také se spolupodílet na akcích mateřské školy

Rodiče se podílejí například při organizaci víkendových výletů s rodiči a jejich dětmi. Rodiče se aktivně zapojí do "scénáře" toho daného dne, vymyslí i aktivity, společně se na nich podílí i s pedagogy a pak spolu stráví příjemný den, díky kterému se prohloubí vztahy mezi rodinou a školou. Poslední výlet se například konal říjnu a školka s rodiči vyjela do Sosnové, kde navštívili firmu Vitaminátor a přitom si cestou plnili úkoly. Finance na tuto akci paní ředitelka získala díky dotaci Moravskoslezského kraje / Podpora a vzdělávání a poradenství v oblasti životního prostředí.

Spoléháme se nejen na rodiče, ale do přátelské komunity zapojujeme i obyvatele z okolí. Díky brigádám se povedlo například dokončit úpravy na zahradě mateřské školy. Rodiče a sousedé např. natírali lavice, hrací prvky, pokládali pryžový povrch, stavěli altán a domečky... Tyto akce probíhají o víkendech a lze je propojit s neformálním posezením na zahradě školy.

V letošním roce paní ředitelka prostřednictvím dotazníkového nástroje Survio.cz zjišťovala klima v naší mateřské škole.

Výhody a nevýhody

Vytváření pozitivního klimatu a klimatu spolupráce má řadu bezprostředních i dlouhodobých přínosů. Děti, které zažily pozitivní školní klima, odnášejí si postoje, které ovlivní jejich život v dalších fázích života, včetně pracovních a mezilidských vztahů. Učitelé v pozitivním prostředí zažívají méně konfliktů a frustrací, což zlepšuje jejich pracovní podmínky a snižuje riziko vyhoření. Vytváření komunity, kde se všichni cítí zapojeni, je prevencí mnoha nedorozumění a negativních postojů. Za bezprostřední pozitivní dopad považujeme úspory, které vznikají přímým zapojením rodičů do činnosti školy či rekonstrukce zahrady a zahradních prvků. Také se ve škole všichni lépe poznáme a můžeme pomoci těm, kdo se z různých důvodů ocitnou v nevýhodné životní situaci.

KLÍMA ŠKOLY

Výsledky a opatření

V letošním roce jsme zjišťovali klima školy prostřednictvím dotazníkového nástroje Survio.cz.

Vyhodnocení klimatu školy:

• Spokojenost rodičů 84% (71 respondentů)

1.	Obecná spokojenost:	90%
2.	Jasná a srozumitelná pravidla chování:	89%
3.	Vzájemný respekt:	80%
4.	Komunikace vedení školy:	83%
5.	Dobré vztahy:	92%
6.	Smysluplnost práce:	75%
7.	Rozvoj dítěte:	90%
8.	Respektování potřeb dítěte:	82%
9.	Nezaujatost učitelů:	77%
10.	Profesionalita učitelů:	83%
11.	Doporučení školy:	80%

• Spokojenost učitelů 91% (10 respondentů)

1.	Obecná spokojenost:	90%
2.	Jasná a srozumitelná pravidla chování:	80%
3.	Svobodné vyjadřování názorů:	90%
4.	Komunikace vedení školy:	90%
5.	Dobré vztahy:	90%
6.	Smysluplnost práce:	100%
7.	Respektování potřeb dítěte:	100%
8.	Podpora v profesním rozvoji:	91%
9.	Vlastní přínos pro školu:	100%
10.	Příznivé ovzduší mezi kolegy:	70%
11.	Doporučení školy:	100%

Julie Szalayová,

Mateřská škola, Ostrava-Poruba, V. Makovského 4429, příspěvková organizace

Systemový přístup k podpoře nadaných dětí

(OSY 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8)

Poslední dobou hodně slyšíme o nadaných dětech. Toto téma nás velmi zajímá a věříme, že je to i možnost, kam rozvinout a směřovat náš tým i celou mateřskou školu. Jak to ale uchopit? Dá se to v téhle hektické době, kdy se na nás valí čím dál více povinností a nároků, vůbec uskutečnit?

Pro nás bylo velmi přínosné a inspirativní setkávat se s paní koordinátorkou, protože mi vnesla do práce s nadanými dětmi inspiraci, osnovu, strukturu, kterou postupně naplňujeme a která se nám v souvislostech tvoří v hlavě i na papíře.

Nejdůležitější bylo věci zanalyzovat a pojmenovat. Najednou se vše začalo rozkrývat a díky řízenému sebehodnocení jsme zjistili, že v oblasti podpory nadaných dětí děláme spoustu věcí, a že je děláme i dobře.

Zprvu jsme měli v hlavách jen myšlenku, jak nabízet nadaným dětem aktivity a činnosti nad rámec. Díky spolupráci s paní koordinátorkou a jejímu nástroji „8 os“ jsme pochopili, že je především důležitý přístup k těmto dětem v souvislostech, které jsou vzájemně propojené, dotýkají se všech oblastí školy a nikoho z podpory a spolupráce nevyčleňují. A tak jsme si uvědomili, jaký způsob práce je potřebný a efektivní, jaké předpoklady musíme splňovat, přes edukaci týmu, až po personální zajištění, jak je důležitá spolupráce s rodinou a s partnery školy, a jak na to.

Důležitým a základním faktorem je správná diagnostika dětí. Pro náš přístup jsme si zvolili tezi, že děti nezlobí. Že je to reakce na něco, co dítěti chybí. A jaký k tomu mají děti důvod? Zabýváme se otázkami – umíme poznat rozdíl mezi talentem a nadáním? Známe znaky nadaných dětí? Každé dítě se projevuje jinak, často se nadání (potenciál k vyšším výkonům) skrývá za nějakými nedostatky, které jsou považovány za diagnózy, speciální vzdělávací potřeby.

V mnohých případech nemusí být nadání ani rozpoznáno. Nadané děti se nám nemusejí projevovat, mohou být introverti, tiší... Nebo jsou pravým opakem... Vždycky tak trochu extrémní.

Namísto označení „děti zlobí“ vycházíme z předpokladu, který definovala naše lektorka, psychoterapeutka Hana Šalamounová, která říká, že mnoho dětí je „nedosycených“.

Chybí jim pochopení a respekt, a proto gradují jejich obtíže. Gradu je vzdor, psychické a zdravotní potíže, úzkosti, stupňují se problémy v sociální a emocionální oblasti. Nespasíme vše a svět, ale věříme, že těmto dětem správným přístupem umíme a můžeme alespoň částečně pomoci.

Přemýšlíme nad tím, co je pro tyto děti nejdůležitější. A na základě toho v naší práci s dětmi stavíme na tom, že v rámci toho, aby nadané dítě obstálo v dalším životě a zažívalo úspěch, je nejdůležitější dorovnaní vývoje. Pro nadané děti je typický nerovnoměrný vývoj – jsou nadstandardně nadané v určité oblasti a zároveň mají potíže v oblasti sociální, se začleněním, projevováním vlastních emocí, aj. Proto by se nemělo pracovat jen na podpoře a rozvoji jejich nadání, ale je velmi důležité, aby se dorovnaly svým vrstevníkům tak, aby se co nejlépe začlenily do kolektivu, později do společnosti.

V naší mateřské škole máme v rámci zajištění podmínek malometrážní třídu s počtem 14 dětí, kde umísťujeme děti nejstarší. Umísťujeme tam děti, které mají potřebu menšího kolektivu. Děti s různými SVP, děti, které nesnášejí hluk, mají pomalejší tempo, jsou citliví, nebo naopak

hyperaktivní... A právě tady je prostor také pro nadané děti, které vykazují řadu z vyjmenovaných potřeb a potřebují metody a formy práce tzv. na míru. Většinou jsou extrémně citlivé, nezvládají emocionální zátěž, nemají potřebu spánku, jsou velmi často nepochopené a mají atypický, nerovnoměrný vývoj.

Důležitým aspektem komplexní podpory nadaných žáků je spolupráce s dalšími partnery. Úzce spolupracujeme se základní školou, kam prakticky všechny děti přecházejí (spolupracujeme s vedením školy, jejich psychologem, v případě potřeby speciálním pedagogem), s PPP, SPC. Vzniká nám také užší spolupráce s klinickou logopedkou, která bude mít prostory pro svou praxi také v našem městě. Děti se tak rychleji dostanou k odborníkům a můžeme intenzivněji pracovat komplexně a vše propojit s prací s rodinou, což je základ pro úspěšný posun dětí.

Rádi bychom se do budoucna dále rozvíjeli v těchto úrovních:

1. Personální zajištění
Nejbezpečnější je zřejmě v této době jít cestou šablon a školních asistentů. Asistenti pedagoga jsou do mateřských škol nasazováni bohužel čím dál méně.
2. Edukace pedagogů
Zajistit učitelům kvalitní vzdělávání na téma nadané děti, psychologie, zvyšovat jejich zájem o tuto oblast.
3. Rozvíjet práci s rodinou, rozšiřovat znalosti v oblasti psychologie
Pro rodiče nadaných žáků plánujeme setkání s koordinátorkou nadání, kde mohou klást otázky, na které by chtěli znát odpověď. Zprostředkujeme jim nabídky seminářů pro rodiče, z celé Ostravy.

Věříme, že se nám bude stále více dařit připravovat tyto děti na vstup do základní školy a s cílem pomáhat jim začlenit se co nejlépe do společnosti.

Michaela Michálková

Mateřská škola Šenov, příspěvková organizace

Malometrážní třída jako nástroj pro dobrou diagnostiku a individuální přístup

(OSA 2)

V naší mateřské škole máme malometrážní třídu pro předškolní děti. Myslíme si, že může být velikým přínosem právě pro nadané děti, děti s SVP a dále pro děti s odloženou školní docházkou.

Nejprve jsme měli tuto třídu pro nejmenší děti. Časem se však ukázalo, že může být daleko přínosnější naopak pro nejstarší děti, které připravujeme pro vstup na základní školu. Výhodou je jednak fakt, že předškoláci již lépe snesou změny v případě slučování s jiným kolektivem (například při nemoci pedagoga) a pak především to, že příprava na školu je zásadní a každým rokem máme děti, kterým velmi prospívá malý kolektiv a větší možnost individuální práce. Malometrážní třída je tak benefitem,

který můžeme nabídnout dětem a jejich zákonným zástupcům. Můžeme děti více pozorovat a identifikovat jejich potřeby.

Obecně je pro děti velmi pozitivní menší počet ve třídě a pro děti se SVP obzvláště. Ze specifických projevů nadaných dětí vyplývá, že i ony mají speciální vzdělávací potřeby: velká citlivost a reaktivnost, menší snášenlivost hlasitých zvuků, horší začleňování do větších kolektivů, špatné snášení přemíry podnětů... Děti jsou klidnější, lépe se soustředí a lépe se diagnostikují. Přechod do ZŠ se dětem snažíme co nejvíce ulehčit. Spolupracujeme se základní školou, máme s paní ředitelkou každý rok schůzku pro rodiče, kde vysvětlujeme školní zralost, bavíme se o odkladech školní docházky, vysvětlujeme principy fungování PPP a SPC. Dále spolupracujeme se školním psychologem, který nám v MŠ dělá screening školní zralosti. Můžeme se obrátit na speciálního pedagoga s odbornými otázkami.

Věříme, že touto cestou pomáháme dětem, aby jejich přechod do základní školy byl co nejpříjemnější.

Možným rizikem může být fakt, že jsou v základní škole třídy plněny do vysokých počtů, což může být při přechodu problém. Tyto rizika se snažíme minimalizovat tím, že v odpoledních hodinách malometrážní třídu slučujeme s další třídou.

Michaela Michálková

Mateřská škola Šenov, příspěvková organizace

Tvorbou PLPP pro nadané děti se zamýšlíme nad jejich potřebami

(OSA 5)

Začali jsme nejprve cestou aktivit pro nadané děti. Paní učitelka, která má nadání a talent jako dlouhodobý záměr, má v mateřské škole kroužek, ve kterém střídá děti a aktivity tak, aby prohlubovala talent i nadání.

Dále ale přicházíme na to, že je důležitá správná diagnostika. Na jejím základě pak vytváříme plány pedagogických podpor a podle nich pracujeme s dětmi podle jejich potřeb.

Pozitivem je zvýšení kvality vzdělání dětí, větší efektivita a přínos pro tyto děti. Zároveň pedagogové získávají další zkušenosti, zamýšlejí se nad účinností opatření, dochází ke vzdělávání pedagogů v této oblasti.

Možným rizikem může být až přehnané uvědomění individuality, a to jak ze strany dítěte, tak ze strany učitele. Je důležité hledat v podpoře zlatou střední cestu, aby byl rozvoj dítěte vyvážený, aby panoval respekt na obou stranách.

Michaela Michálková

Mateřská škola Šenov, příspěvková organizace

Podpora nadání musí jít ruku v ruce a dorovnááním handicapů v sociální oblasti

(OSA 6)

V naší škole jsme se zamýšleli se nad tím, co je vlastně pro nadané děti nejdůležitější pro další život. Rozebírali jsme toto téma na pedagogické radě. Diskutovali jsme o tom na setkáních spolu s oblastní koordinátorkou podpory nadání. Každý vnímá práci s nadanými dětmi trošičku jinak. V zásadě jsme se ale shodli, že je důležitý rozvoj jeho nadání, ale zároveň je také nedílnou součástí rozvoj v sociální oblasti, kde mají tyto děti nemalé potíže.

V budoucnu z nich totiž mohou být malí géniové, umělci, nadaní sportovci, vědci... Ale musí se také umět orientovat a začleňovat v dnešní nelehké společnosti, v době plné nástrah, stresů, rizik...

Proto je tak důležitá oblast socializace a našim cílem je tyto děti co nejlépe začlenit do kolektivu a pomoci jim najít své místo.

Pozitivem by mělo být co největší dorovnáání handicapu v sociální oblasti a začlenění těchto dětí do kolektivu tak, aby byly psychicky v pohodě, znaly svou hodnotu a uměly si ve společnosti poradit.

Mohlo by se tak snížit riziko různých psychických obtíží u nadaných dětí, které v současnosti vnímáme

V případě, že nebudeme mít dobré znalosti a vedení a nezvládneme dobře diagnostikovat, nepodaří se nám efektivně pracovat s těmito dětmi.

Michaela Michálková

Mateřská škola Šenov, příspěvková organizace

Klub PO.TVO.RA

(OSA 5, 6)

Úvod

Podpora nadaných dětí a žáků je zásadní nejen pro jejich osobní rozvoj, ale i pro vytváření inkluzivního školního prostředí, které respektuje různé typy talentů a podporuje jejich rozvoj. Uvádíme čtyři příklady inovativních a inspirativních přístupů, které mají potenciál přispět k podpoře nadaných dětí.

Očekávání a cíle:

Klub PO.TVO.RA (poznáváme a tvoříme s radostí) je zamýšlen jako platforma pro setkávání talentovaných dětí s různými zájmy a schopnostmi. Hlavním cílem je vytvořit pro ně bezpečné a inspirativní prostředí, ve kterém mohou navazovat nové kontakty napříč třídami a ročníky, sdílet své zájmy a nové dovednosti. Klub také usiluje o podporu porozumění mezi dětmi různého věku a sociálních vrstev, které mají v běžném životě málo příležitostí se blíže poznat, čímž se podpoří u dětí vzájemný respekt a tolerance.

Inspirativní příklady

Způsob realizace:

Setkání klubu PO.TVO.RA se konají jednou měsíčně v délce 1,5 hodiny, vždy na konkrétní téma. Témata či realizované aktivity navrhují žáci, kteří se mají zájem klubů zúčastnit nebo stávající členové klubu. Tím je podpořena motivace dětí zapojit se. Zájemci se mohou přihlásit na jednotlivá setkání dle vlastních preferencí. Klub nabízí volnost a prostor pro seberealizaci a inspiraci. Neomezuje se na sdílení odborných témat, ale zabývá se také různými praktickými či rukodělnými činnostmi. V současnosti se klub věnuje výrobě šperků a dárkových předmětů, v dalších měsících se bude klub zabývat tématy, jako je vesmír, záhadná místa, paranormální jevy apod.

Pozitivní dopady:

Klub má potenciál rozvíjet nejen nadání či talenty dětí, ale i jejich sociální a komunikační dovednosti. Nabízí bezpečný prostor pro rozvoj kreativního myšlení žáků, sdílení různých zájmů i originálních nápadů. Klub tak podpoří sebepřijetí a sebevědomí dětí, které se ve společnosti potýkají s nepochopením.

Možné negativní dopady a rizika:

Jedním z možných rizik je skutečnost, že děti mohou mít velmi úzce vyhraněné zájmy, na kterých se vzájemně neshodnou, což by mohlo omezit jejich zapojení do společných aktivit. Dalším problémem může být organizační náročnost klubu a potřeba zajistit široké spektrum témat, aby byly rozmanité zájmy dětí co nejvíce pokryty.

Mgr. Renáta Fialová

Základní škola Ostrava-Poruba, Komenského 668, příspěvková organizace

Školní e-shop

(OSA 5, 6)

Očekávání a cíle:

Školní e-shop se stane virtuálním prostorem, kde budou žáci vystavovat a prodávat vlastní výrobky, jako jsou např. šperky, zrcátka, tašky s potiskem či drobné dárkové předměty. Tento projekt podporuje rozvoj podnikatelských dovedností žáků, kteří se podílejí nejen na výrobě, ale také na určování cen svých výrobků, odpovídají za jejich kvalitu a sledují postavení svých produktů na trhu.

Způsob realizace:

Výrobky jsou zveřejněny na webu školy (v aplikaci Shoptet), kde si je zájemci mohou prohlédnout a zakoupit. Následně jsou produkty k vyzvednutí recepci školy. Projekt vyžaduje aktivní zapojení učitelů – dva pedagogové spravují e-shop a další dva učitelé zajišťují vedení žáků při tvorbě výrobků. Prozatím výrobky vznikají v rámci odpoledního kroužku, ale plánujeme zapojení školní družiny a dalších učitelů. Na realizaci e-shopu se budou postupně více a více podílet sami žáci.

Pozitivní dopady:

Inspirativní příklady

E-shop nabízí možnost žákům prozkoumat svět podnikání a přebírat zodpovědnost za své produkty, což podporuje jejich samostatnost, praktické dovednosti, sebevědomí a smysl pro zodpovědnost. Projekt může také podpořit jejich kreativitu a schopnost rozhodování, což by mělo výrazně zlepšit jejich připravenost pro reálný život.

Možné negativní dopady a rizika:

Rizikem je závislost projektu na zájmu žáků a ochotě učitelů. Počáteční nadšení může časem opadnout a zájem o výrobu nabízených předmětů může slábnout, což by mohlo snížit nabídku produktů. Klíčová bude i podpora ze strany rodičů, zejména v oblasti účetního zajištění e-shopu.

Mgr. Renáta Fialová

Základní škola Ostrava-Poruba, Komenského 668, příspěvková organizace

Dělení tříd na menší skupiny

(OSA 5)

Očekávání a cíle:

Rozdělení třídy na menší skupiny podle úrovně znalostí a dovedností umožní efektivnější vzdělávání žáků. Tento přístup, kdy každé dítě dostává odpovídající podporu a jsou mu individuálně nastavovány osobní cíle, snižuje riziko nedostatečného uspokojení specifických potřeb dětí.

Způsob realizace:

Na prvním stupni základní školy je třída dvakrát týdně rozdělena na tři skupiny, přičemž rozdělení probíhá podle znalostí a dovedností v předmětech český jazyk a matematika. Tento způsob vyučování umožňuje učitelům zaměřit se na konkrétní potřeby dětí, přičemž složení skupin je flexibilní a umožňuje žákům přestupovat z jedné do druhé podle aktuální potřeby.

Pozitivní dopady:

Rozdělení na skupiny umožňuje individuální přístup pedagoga k žákům, učitel může lépe reagovat na jejich potřeby. To zvyšuje motivaci dětí k učení a podporuje rozvoj žáků adekvátně k jejich schopnostem. Jelikož mimo rozdělené hodiny pracují děti ve třídě společně, předchází se tak segregaci a vzniku elitářství.

Možné negativní dopady a rizika:

Rozdělení hodin je organizačně náročné a vyžaduje větší prostorové kapacity. Tento způsob výuky je pro učitele časově náročný z hlediska přípravy a realizace.

Mgr. Renáta Fialová

Základní škola Ostrava-Poruba, Komenského 668, příspěvková organizace

Inspirativní příklady

Systematický a praktický rozvoj technicky nadaných žáků

(OSA 5)

Očekávání a cíle:

Systematický rozvoj nadaných žáků v technické oblasti, zvýšení, upevňování a prohlubování zájmu o technické obory v oblasti elektrotechniky a informatiky a jejich uplatnění v praxi, rozšíření o dovednosti v oblasti audiovizuální tvorby a propagace. Dlouhodobým cílem je budování pozitivního vztahu k technickým oborům, jejich celková popularizace, propagace a zvýšení zájmu o technické obory v rámci dalšího studia žáků.

Způsob realizace:

Žáci se věnují základům elektrotechniky a programování od hravé formy (Robotika, Lego programování) po složitější (programování se stavebními prvky, zapojování el. obvodů, pájení, sestavování složitějších elektro soustav). S využitím těchto znalostí pak žáci pracují v programech na přípravu 3D tisku, prakticky sestavují a zapojují 3D tiskárny.

Dále realizují samotný tisk a následně dopracovávají výrobky (postprocessing). Pracují s grafickými programy a věnují propagaci výrobků, tvoří vlastní reklamní materiály. Žáci pracují s technikou určenou k tvorbě videí, následně materiál zpracovávají pomocí specializovaných programů.

Pozitivní dopady:

Prohlubování zájmu žáků o technické obory v oblasti elektrotechniky a informatiky, rozšíření dovedností žáků v oblasti audiovizuální tvorby a propagace, budování hrdosti na Ostravsko, region s tradicí technologického rozvoje. Zdokonalování kreativních, sociálních i komunikačních dovedností.

Možné negativní dopady a rizika:

Prostorová kapacita pro jednotlivé činnosti, náročnost na vybavení a pomůcky. Časová náročnost při přípravě jednotlivých činností.

Mgr. Renáta Fialová

Základní škola Ostrava-Poruba, Komenského 668, příspěvková organizace

Tvorba třídních pravidel

(OSA 8)

Očekávání:

Třídní pravidla by měla sloužit jako prevence před nežádoucím (nevhodným) chováním žáků. Aby tak mohlo být, je zapotřebí jasně definovat (formulovat) chování žádoucí – nepsat pravidla v záporu, ale společně s žáky přemýšlet, jak pravidlo zapsat, aby bylo v pozitivním ladění. Pro žáky 1. stupně je

Inspirativní příklady

lepší, aby pravidel nebylo moc, nám se osvědčilo 5-6 pravidel. Žáci při jejich tvorbě nad nimi přemýšlejí, diskutují a ověřují si porozumění.

Vlastní tvorba:

Tvorbě pravidel u nás ve škole předchází aktivity k sebepoznání, podpoře spolupráce, k lepšímu poznání se navzájem.

Každá třída si tvoří pravidla vždy na začátku školního roku společně s třídní učitelkou, a pokud je ve třídě asistentka, i ona se tvorby aktivně účastní. Ideálně v prvním školním týdnu nebo na adaptačním kurzu. Pravidla samozřejmě vycházejí ze školního řádu a zvyklostí školy. Všichni je pak vnímají jako něco, na čem se společně dohodli. Učitelka vede žáky vhodným způsobem k tomu, aby se všichni zamýšleli nad tím, jak by to mělo vypadat, aby byli ve třídě všichni v pohodě (cítili se dobře). Všichni znamená nejen žáci, ale i vyučující, případně rodiče.

Prvním krokem tedy je představit si ideální stav, kdy je nám ve třídě dobře, nápady zapisovat na viditelné místo. Práce ve třídě se liší podle počtu a vyspělosti žáků. Práce ve dvojicích, ve skupině, konečná fáze tvorby je ale práce celé třídy. Metody mohou být různé. Každému učiteli asi bude vyhovovat jiná metoda.

Např.: každá skupina vymyslí a sepíše svá pravidla, pak učitel vyzve první skupinu, aby přednesla první pravidlo, následuje diskuze ve třídě, jak mu rozumí, zda jsou s ním ztotožnění, zda nemá náhodou jiná skupina podobné nebo dokonce stejné, zda pravidlo není v rozporu se školním řádem (z toho samozřejmě vyplývá, že žáci byli před tvorbou seznámeni se školním řádem, případně jej má každá skupina k dispozici). Nemusí být vytištěný, mohou mít k ruce informační techniku s webovými stránkami školy, kde je řád zveřejněn. Školní řád vychází ze zákonů, třídní pravidla stanovujeme pro vztahy ve třídě mezi spolužáky. Je nutné, aby žáci vnímali rozdíl mezi školním řádem a třídními pravidly. Vyučující pak vede žáky k tomu, aby bylo pravidlo zapsané pozitivně a v první osobě (Příklad: Pokud má někdo slovo, nechám ho domluvit x Nikomu neskáču do řeči). Takto se vystřídají všechny skupiny, až budou všechna skupinami vytvořená pravidla odprezentována. Následně je vybráno 5-6 pravidel, nejlépe hlasováním, která se zapíší na arch papíru. Může následovat výtvarné zpracování, rituální zasvěcení – šamanské, indiánské, druidovské..., podpisy všech žáků i učitele. Kreativně se meze nekladou.

Pravidlům musí všichni rozumět, proto je důležité nad všemi diskutovat a do diskuze zapojit všechny aktéry tvorby. Každému vadí něco jiného, někomu, že mu spolužák zasahuje loktem na jeho půlku lavice, jinému, že se spolužák houpe na židli. Pak je nutná shoda a diskuze, zda to vadí všem nebo jen vybranému jedinci. Žáci nejčastěji v pravidlech ošetřují záležitosti týkající se dotýkání cizích věcí, vzájemné komunikace, hlučnosti, bezpečného chování o přestávkách.

Když během roku do třídy přibude žák, je nutné mu pravidla objasnit, aby jim rozuměl také. Toto dělají spolužáci při třídnické hodině.

Pak u nás ve škole následuje fáze fixace. Např. učitel žákům prezentuje konkrétní situace (ústně, na papírcích do skupin) a žáci určují, zda se jedná o porušení pravidel a konkrétně kterého. Nebo naopak žáci vzpomínají na nějaké situace ze své praxe, kdy došlo k porušení konkrétního pravidla. Žáci mohou případy zdramatizovat, vymýšlet i jiné situace.

V další fázi pak je nutné stanovit sankce za jejich porušování a samozřejmě také odměny za jejich dodržování. Porušení pravidel je třeba trestat vždy a stejným metrem pro všechny. Řešíme, kdo se jak v konfliktu zachoval, nejen, kdo jej inicioval. Potrestán by měl být ten, kdo pravidlo porušil. Jen

tak budou pravidla vnímána spravedlivě. U nás ve škole praktikujeme také odměnění těch, kteří pravidla dodržují (čtvrtletí, pololetí) – např. pochvala třídního učitele, nemusí napsat nějaký domácí úkol, nepsat testík, nechat se pozvat jím vybranou paní učitelkou na čaj a kus řeči místo některé vyučovací hodiny.

S třídními pravidly, sankcemi při porušení a odměnami za dodržování jsou vždy seznámeni na první společné třídní schůzce i rodiče.

Během roku se může stát, že vyvstanou situace, které pravidla neřeší, pak je vhodné pravidla doplnit či upravit. Je dobré v pravidelných intervalech pravidla vyhodnocovat (např. když některé pravidlo nebylo za určité období vůbec porušeno, můžeme se dohodnout, že jej již všichni dodržujeme a můžeme ho klidně vypustit). A vyhodnocujeme, zda pravidla jsou sestavena tak, aby vedla k cíli, tedy k tomu, že je nám ve třídě dobře.

Pozitivní dopady, klady, výhody:

- Žák si uvědomuje, že pokud poruší pravidlo, za vzniklou situaci zodpovídá a ponese tedy důsledky.
- Žáci pravidlům rozumí, podíleli se na jejich tvorbě, jsou zainteresovaní.
- Funkční pravidla zaměřují pozornost na účelné chování.

Při komunitním kruhu na závěr týdne pomáhají při sebehodnocení chování – zpětná vazba. Tady menším mohou pomoci tzv. startovací věty typu: Pomohlo by mi..., potřebuji..., nelíbí se mi..., vadí mi..., mrzí mě..., je mi nepříjemné..., líbilo se mi..., oceňuji... Tyto startovací věty vidí zpočátku před sebou.

Učitel nebo žáci mohou při vyhodnocení (týdně, měsíčně, čtvrtletně...) přidat k jednotlivým pravidlům piktogramy, jak se dařilo dodržovat.

Možné negativní dopady, rizika:

Rizikovou skupinou jsou žáci s ADHD. Daleko častěji pravidla porušují, protože mají sníženou schopnost vnímat své prohřešky. Je vhodné pak tyto žáky na prohřešky upozorňovat v soukromí, ne před celou třídou. Systematicky je vést k tomu, aby situace řešili jiným, vhodnějším způsobem. Diskutovat s nimi, jaké jednání v dané konkrétní situaci by bylo vhodnější v souladu s pravidly.

Pravidla se starším podaří vytvořit během jednoho dne, mladší na nich někdy pracují i několik hodin rozdělených do více dní, aby práce nebyla moc únavná. Investice věnovaná času tvoření se pak během roku mnohokrát vrátí.

Pozor na nejasné a matoucí pojmy „slušné“, „vhodné“ a další – pod nimi si každý představí něco jiného!

Mgr. Eva Paličková

Základní škola a Mateřská škola Ostrava-Proskovice, Staroveská 62, příspěvková organizace

Podpora hudebního nadání (talentu)

(OSA 5, 6)

Celoškolský projekt

Škola se zaměřuje na celoroční projekty s různou tematikou, náplň projektů vytváří sami pedagogové tak, aby oslovil naše žáky a posiloval jejich silné stránky.

V minulém školním roce jsme se věnovali projektu Silní bez násilí III. Od září do června probíhaly dílčí akce na posílení spolupráce mezi dětmi napříč ročníky; např. Sportovní den v porubském lesoparku, Zahradní slavnost nebo příprava muzikálu Romeo a Marie. Muzikál napsali naši pedagogové, příprava probíhala během workshopového týdne, kdy si děti mohly vybrat činnost, která je baví – např. zpěv, tanec, hru na hudební nástroj, výrobu kulis, vaření apod. Výsledkem byla dvě představení realizovaná v aule VŠB-TUO.

Příběh muzikálu byl o vztazích mezi žáky, zaměřen na prevenci sociálně patologických jevů. Záznam je možné shlédnout zde: <https://www.youtube.com/watch?v=2LDPGpj5QNg>.

Mezi největší pozitivní dopady můžeme řadit prohloubení dobrého klimatu školy, vzájemné poznávání žáků a pedagogů navzájem. U mnohých dětí se během aktivit odhalily jejich silné stránky a nadání (talenty) v různých oblastech.

Rizika:

- Finanční náročnost.
- Rodiče mají malou motivaci podporovat své děti směrem k těmto projektům.

Konkrétní dopad:

Na ZŠ Dětská byl v rámci celoškolského projektu odhalen hudební talent 14letého žáka pocházejícího ze sociálně slabé rodiny.

Průběh:

- **Objev talentu:** Pan učitel hudební výchovy identifikoval hudební talent žáka během školního projektu.
- **Podpora a motivace:** Učitel žákovi půjčil domů kytaru a nabídl mu možnost zapojit se do školní kapely, což výrazně podpořilo jeho zájem o hudbu.
- **Rozvoj nadání:** Když chlapec projevil zájem o studium na konzervatoři, zjistilo se, že nemá základní hudební dovednosti (např. znalost not).
- **Finanční zajištění:** Škola našla sponzora, který financoval první pololetí výuky v ZUŠ J. Valčíka. Máme zajištěno i financování druhého pololetí.
- **Individuální podpora:** Vzhledem k nízké podpoře z rodiny pomohla paní učitelka chlapci s přihláškou a přijímacím řízením do ZUŠ.

Současný stav:

- Žák pravidelně dochází do ZUŠ.
- Škola ho průběžně motivuje, poskytuje podporu v jeho hudebním rozvoji a pomáhá mu s komunikací se ZUŠ.
- Paní třídní učitelka má přístup do systému Klasifikace a sleduje žáka během školního roku.

Klíčové prvky úspěchu:

1. **Iniciativa pedagoga:** Aktivní přístup učitele k odhalení a podpoře talentu.
2. **Propojení zdrojů:** Zajištění externího financování výuky.
3. **Individuální péče:** Poskytnutí emocionální i praktické podpory žákovi, včetně doprovodu na přijímací řízení.
4. **Spolupráce:** Týmová práce učitelů, školy a sponzora.

Dopad:

Tento přístup umožnil žákovi nejen rozvíjet jeho hudební talent, ale také posílit jeho sebevědomí a otevřít mu cestu k dalšímu vzdělávání v oblasti hudby.

Pokud nebude mít chlapec soustavou a systematickou podporu od nás ve škole, nebude schopný ve studiu pokračovat.

--

Mgr. Jana Radostová

Základní škola, Ostrava-Poruba, Dětská 915, příspěvková organizace

Řeč čísel – Integrovaný předmět

(OSA 5)

Od 1. 9. 2024 jsme v 7. ročníku zahájili výuku integrovaného předmětu, který propojuje různé předměty a přináší jiný pohled na vzdělávání žáků. Pro přípravu předmětu jsme se inspirovali metodou Didaktický inkubátor, autorem je Mgr. Miroslav Slowik, PhD.

Velmi zjednodušeně se jedná o metodu, která podporuje činnostní a vrstevnické učení, rozvoj kompetencí (komunikace, kooperace...), kreativity. Výstupem jsou integrované předměty, tematicky orientované moduly vyučování apod.). Podporuje typ učení velmi vhodný pro vzdělávání nadaných žáků.

O něco více se můžete dočíst v rozhovoru zde: <https://otevreno.org/miroslav-slowik-autor-didakticke-dilny-ucitele-se-v-dilne-nauci-ze-se-nemusi-bat-delat-veci-jinak/>

Cíl předmětu:

Propojení učiva matematiky s učivem českého jazyka za účelem:

- Porozumění zadání matematických příkladů.
- Orientace v textu a čtení grafů.
- Práce s odborným textem.

Další očekávané výstupy:

- Zlepšení komunikace mezi žáky.
- Posílení spolupráce a vrstevnického učení.
- Rozvoj dovedností v sebehodnocení a vzájemném hodnocení.

Tyto dovednosti jsou přínosné pro všechny žáky, ale zvláště důležité a podnětné pro nadané žáky, kteří se díky své odlišnosti potřebují v těchto dovednostech

Způsob realizace:

- **Formát:** Dvouhodinový blok jednou týdně (?) vedený tandemem učitelů (učitel matematiky a učitel českého jazyka).
- **Příklad aktivity:** Děti jsou dnes zvyklé pracovat s různými návodnými videi. Jednou z aktivit bylo proto vytvoření krátkého videa, ve kterém žáci vysvětlovali konstrukci trojúhelníků. Součástí videa byla samotná konstrukce a také mluvený komentář.
- **Pracovní formy:** Žáci pracují v různě početných skupinách na různorodých výstupech, například:
  - Plakáty.
  - Grafy.
  - Konstrukce.
  - Videoprezentace.

Klady předmětu:

- Zlepšení komunikace mezi žáky.
- Prohloubení spolupráce ve skupinách.
- Posílení důvěrného a podpůrného prostředí ve třídě.
- Rozvoj sebehodnocení a vzájemného hodnocení.

Rizika:

- Nerovnoměrné zapojení žáků.
- Nedůvěra části žáků vůči novému typu předmětu.

Autoři předmětu:

- Mgr. Ludmila Karbowiaková
- Mgr. Martina Ježková
- ZŠ Dětská

Od 1. 9. 2025 budeme realizovat další integrovaný předmět: Tajemství planety. Propojí učivo přírodopisu, zeměpisu a fyziky. Tento předmět je určen pro žáky 9. ročníku. Autoři: RNDr. Libor Davidík a Mgr. Michaela Blažková.

--

Mgr. Jana Radostová

Základní škola, Ostrava-Poruba, Dětská 915, příspěvková organizace

Kroužek "Trénink myšlení" pro nadané žáky 1. tříd.

(OSA 5)

Očekávání

Inspirativní příklady

V kroužku "Trénink myšlení" pro nadané žáky 1. tříd se zaměřujeme na rozvoj základních kognitivních dovedností, jako jsou paměť, pozornost, myšlení a kreativita. Naším cílem je podporovat děti v jejich mentálním rozvoji zábavnou a interaktivní formou. Očekáváme, že si žáci osvojí různé strategie pro zlepšení koncentrace, učení a schopnosti řešit problémy. Věříme, že rozvíjení těchto dovedností přispěje k lepšímu zvládnání školních i mimoškolních výzev.

Způsob realizace, vyzkoušené varianty

Kroužek „Trénink myšlení“ vznikl jako reakce na potřebu systematického rozvoje kognitivních dovedností žáků, především v oblasti paměti, pozornosti, kreativního myšlení a schopnosti řešení problémů. U dětí mladšího věku, zejména v 1. třídách, je kladen důraz na rozvoj těchto základních mentálních schopností, které jsou základem pro úspěšné učení a osobní rozvoj. Myšlenka vznikla z přesvědčení, že tyto dovednosti lze efektivně trénovat formou her a aktivit, které jsou zábavné, motivující a přístupné dětem v tomto věku.

Kroužek byl navržen tak, aby využíval různých herních a interaktivních metod, které by pomohly rozvíjet výše uvedené schopnosti.

Základní metodou bylo kombinování vizuálních a slovních podnětů s následným zapamatováním a kreativními úkoly (např. vytváření příběhů). Děti se učily nejen zapamatovat si detaily, ale také propojit je do koherentního celku, což rozvíjelo jejich analytické i kreativní myšlení.

Na úvodních setkáních byly děti zapojeny do jednoduchých her, které zvyšovaly jejich zájem a motivaci. Například „hledání rozdílů“ mezi obrázky nebo jednoduché úkoly, kde měly děti identifikovat věci na obrázcích a pak je použít ve vlastním příběhu, postupně se úkoly stávaly náročnějšími, kdy děti musely nejen identifikovat a popisovat věci na obrázcích, ale také je kombinovat, vytvářet příběhy nebo hledat spojitosti mezi různými objekty, čímž se rozvíjely jejich kreativní myšlení a schopnost analyzovat informace.

Součástí kroužku bylo také vytváření komunitního ducha, kde děti společně pracují, diskutují a pomáhají si. Cílem bylo, aby se děti cítily součástí skupiny, kde je důležité spolupracovat a vzájemně se podporovat.

Pozitivní dopady, klady, výhody

V kroužku "Trénink myšlení" děti se učí zapamatovávat si různé informace (např. obrázky, slova, detaily) a vybavovat si je v různých časových intervalech. Tento trénink zlepšuje schopnost uchovávat a vybavovat si nové informace, což zlepšuje paměť, učí se soustředit na konkrétní úkoly, což zlepšuje jejich schopnost koncentrace v běžných školních hodinách.

Úkoly, které vyžadují tvorbu příběhů, spojování obrázků a hledání nových řešení problémů, podporují kreativní myšlení a fantazii dětí.

Prezentace vlastních nápadů a příběhů před ostatními dětmi pomáhá zvyšovat jejich sebevědomí a schopnost jasně vyjadřovat své myšlenky.

Možné negativní dopady, předpoklady, rizika

Jediným možným rizikem může být nerovnoměrné zapojení dětí: některé děti mohou být v rámci skupiny více dominantní a převzít vedoucí roli při plnění úkolů. Naopak, introvertní nebo méně sebevědomé děti mohou mít problém se do aktivit zapojit, což může vést k jejich izolaci a nižší motivaci. A proto se snažíme vést kroužek tak, aby každý žák měl možnost se zapojit a aktivně přispět. Je důležité pravidelně kontrolovat, zda všechny děti mají rovný prostor pro vyjádření a účast na aktivitách.

--

Podpora nadaných na základní škole Bulharská

(OSA 2,3,5)

Rozvoji nadaných se naše škola intenzivně věnuje od školního roku 2023/24. Ve spolupráci s koordinátorkou podpory nadání jsme si nastavili koncepci a plán podpory nadání.

Věnujeme se podpoře a vzdělávání pedagogů

Do podpory nadání jsou ve škole zejména zapojeni – koordinátor nadání, výchovný poradce, vedení školy. Dále učitelé „M+“ a „ČJ +“, třídní učitelé diagnostikovaných nadaných žáků na I. stupni.

Pedagogičtí pracovníci prošli (jako celá sborovna) úvodním seminářem zaměřeným na talentované žáky a na rozlišení nadaných a bystrých žáků. Šest učitelů během dvou let absolvovalo jednosemestrálního kurz na Ostravské univerzitě ohledně vzdělávání nadaných žáků.

Inspiraci hledáme na konferencích, např. Vzdělání pro budoucnost v Praze či v rámci Talent City Ostrava. Školní koordinátor nadání se účastní kulatých stolů pro koordinátory organizovaných v krajské síti NPI a oblastních setkání koordinátorů organizovaných projektem MAP Ostrava.

Pedagogičtí pracovníci mají k dispozici literaturu ohledně péče a vzdělávání o nadané, kterou dle možností rozšiřujeme, dále pak sdílené články/ odkazy s touto tematikou na Teams. Jsou nakupovány pomůcky, hry, hlavolamy apod.

Identifikace nadaných

Do identifikace jsou zapojeni pedagogičtí pracovníci školy (učitelé, asistenti pedagoga, vychovatelé), kteří s žáky pracují a pozorují je. Další informace získáváme od rodičů prostřednictvím tripartit, kde mapujeme zájmy a nadání žáků. Získané informace třídní učitel konzultuje s pracovníky školního poradenského pracoviště.

Mimořádně šikovný žák je testovaný na nadání školní psycholožkou, má nastavena podpůrná opatření stupně 1, má vypracovaný plán pedagogické podpory a sledujeme, zda je potřebný vyšší stupeň podpory, a tedy je potřeba vyšetření na PPP.

Ve škole máme po intenzivní roční práci již několik žáků, kteří mají nadání potvrzené pedagogicko-psychologickou poradnou. V úzké spolupráci s rodiči, odborníky z Ostravské univerzity a psychologa se nám podařilo u jednoho žáka potvrdit mimořádné nadání.

Práce s nadanými

Na konci září probíhá v 1. ročníku testování úrovně logického myšlení. Na základě výsledků jsou žáci nominováni do skupin matematika + a český jazyk +. Jedná se o 1 hodinu týdně matematiky (M+) nebo českého jazyka (ČJ+), kdy vybraní žáci místo hodiny ve své kmenové třídě rozvíjejí své schopnosti a dovednosti ve skupině „podobných“ žáků. Skupiny jsou v rámci dvou ročníků od 2. – 7. ročníku. První ročník má samostatnou skupinu. S těmito žáky se snažíme pracovat také individuálně, abychom podpořili jejich talent, rozvíjeli osobnost a akcelerovali jejich dovednosti. Pro pedagogy je tato práce

náročná, ale cílenou podporou od vedení školy a školního poradenského pracoviště se rozvoj těchto žáků daří. Na II. stupni je jedna třída z ročníku zaměřená na matematiku.

V rámci obohacování talentovaných žáků probíhal celý rok 2024 projekt, který byl financován Statutárním městem Ostrava. Žáci se účastnili v průběhu roku akcí rozvíjející jejich potenciál – navštívili programy v DOV Ostrava, Knihcentrum v Ostravě, zážitkové centrum URSUS v Dolní Lomné, Pevnost poznání v Olomouci, planetárium v Ostravě. Vyvrcholení projektu byl 4denní pobyt v Brně. Projekt žákům velice prospěl i ze sociálního hlediska – hledání sobě podobných kamarádů a upevňování vzájemných vztahů.

Ve škole proběhl Den s matematikou, Piškvorkiáda, Den deskových her, školní šachové turnaje, realizujeme mimoškolní aktivity, např. šachový kroužek. Žáci se účastnili workshopu v rámci konference Talent City Ostrava.

K rozvoji jazykového nadání pomáhaly i celodenní třídní projekty, které probíhaly po celý rok ve třídách prvního stupně. Větší možnosti pro vytváření pozitivního vztahu k jazyku nabídlo učitelům i dělení tříd na menší skupiny při výuce jazyka českého i cizích jazyků.

Všichni žáci mají po celý školní rok přístup do školní knihovny, kterou průběžně doplňujeme o soudobou dětskou i naučnou literaturu.

Žákům jsou nabízeny možnosti rozvoje nadání také mimo školu (kroužky ve volnočasových centrech, šachy ve škole, Junior univerzita, kroužky VŠB-TUO, Noc vědců).

Snažíme se otvírat dveře všem nadaným žákům, u nichž objevíme jakýkoliv projev nadání. Hlavní směřování je na žáky s matematicko-logickým a jazykovým nadáním. Máme i žáky hudebně nadané, kteří mohou během docházky do naší ZŠ navštěvovat ZUŠ, která působí v naší budově, zapojit se školního pěveckého sboru a vystupovat na školních koncertech. Pohybově nadaní žáci mohou navštěvovat Ostraváček, mají naši podporu při návštěvě dalších sportovních kroužků a klubů. Reprezentují školu na různých sportovních soutěžích.

Do budoucna nás čeká zdokonalování identifikace nadání, vylepšování náplně a metod v hodinách M+ a ČJ+, nastavení spolupráce s pedagogy pracujícími s nadanými. Jednoznačně se zaměříme na rozvíjení osobnostně sociální stránky nadaných, umožňování nadaným žákům účast na programech a vícedenních pobytech mimo školu.

--

Mgr. Ivana Kopiczková Heiníková,

Základní škola, Ostrava-Poruba, Bulharská 1532, příspěvková organizace

Závěr

Chtěli bychom poděkovat Statutárnímu městu Ostrava za možnost připravit tuto příručku. To bylo možné jen díky dlouhodobé podpoře škol a institucí, které se věnují nadání v rámci Talent managementu. Díky tomu mohou školy využít v ČR ojedinělou a nadstandardní podporu a realizovat vlastní projekty na podporu talentu a nadání. Řada škol této nabídky velmi účinně využívá, a tak se můžeme pyšnit množstvím inspirativních příkladů, z nichž jsem se alespoň některé pokusili zpřístupnit v této příručce.

Na tvorbě materiálu se podíleli

Ing. Martina Čaputová, oblastní koordinátorka podpory nadání, autorka nástroje „8 os“, nástroje pro nastavení školního systému podpory nadání a školní koncepce podpory nadání, autorka textů k tomuto nástroji.

Ing. Lucia Štefanides, MBA, krajská koordinátorka podpory nadání, autorka nápadu vytvoření příručky inspirativních příkladů.

Konkrétní pedagogové z ostravských škol, kteří se s námi podělili o inspirativní příklady z jejich pedagogické praxe. Jejich jména a škola, kterou reprezentují, jsou uvedena pod každým z publikovaných příkladů. V této chvíli děkujeme za spolupráci autorkám inspirativních příkladů: Mgr. Renátě Fialové, Mgr. Janě Kadlčíkové. MBA, Michaele Michákové, Mgr. Evě Paličkové, Mgr. Věře Rymiecové, Julii Szalayové, Mgr. Martě Teichmanové.

Tento text neprošel textovou ani jazykovou úpravou a je určen k interní potřebě škol zapojených do ORP Ostrava, MAP IV. Příklady budeme průběžně doplňovat.